

uniek

AR realiseert

13
Afscheid
John Kusters

24
Stoppen
met stoppen

30
Aandachtspunten
mestbeleid

38
Tijd om
te snoeien

Voorwoord

Beste leden,

Op 31 oktober kwamen bestuur en directie samen voor een studiedag over de herijking van onze strategie. Begin 2024 hielden we nog rekening met 10% krimp in voervolume. Nu, bijna twee jaar later, blijkt de werkelijkheid anders: AR is 5% gegroeid. Een ontwikkeling waar we trots op zijn. Namens het bestuur bedanken we alle medewerkers voor hun inzet, betrokkenheid en kennis. Dankzij jullie hebben we dit samen bereikt.

Inmiddels hebben we de eerste contouren van de begroting voor 2026 in beeld. Hierbij gaan we ervan uit dat we weer een kleine plus in de voeromzet gaan realiseren. Uiteraard zijn er nog veel onzekerheden in zo'n prognose, zoals de impact van de vogelgriep. Door de recente toename van besmettingen is het lastig te voorspellen hoe dit zich ontwikkelt. Een zorgelijke situatie voor onze pluimveehouders.

Ook binnen Plant zien we dat ons marktaandeel nog steeds stijgt. De omzet gewasbeschermingsmiddelen is relatief wat afgenomen door uitfasering van middelen. Het volume kunstmest is behoorlijk toegenomen. De Welkoopwinkels doen het gezien de druk op de consumentenbesteding goed. Hierbij is de verwachting dat we qua resultaat op de begroting uitkomen.

Door de groei in het voervolume hebben we een deel van de productie moeten uitbesteden. Daarom is op voordracht van de directie besloten te investeren

in uitbreiding van onze eigen capaciteit. In Barneveld en Didam komen nieuwe mengers en in Wageningen zijn twee nieuwe persen geplaatst en wordt de automatisering vernieuwd. Met deze stappen kan AR eind 2026 al het voer weer zelf produceren. We investeren hiermee vol vertrouwen in de toekomst én in het verder optimaliseren van onze voerkwaliteit.

Uit de herijking van de strategie kwam ook naar voren dat we jongeren actiever willen betrekken bij onze coöperatie, bijvoorbeeld met jongerenstudieclubs en -excursies. We spraken ook over de sterk groeiende hoeveelheid data. Binnen AR is inmiddels iemand aangesteld om dit te coördineren. Richting onze leden willen we dataverwaarding benutten om hun bedrijfsprestaties verder te optimaliseren. Tot slot zijn we tijdens de studiedag bijgepraat over de razendsnelle ontwikkelingen rondom AI, ofwel kunstmatige intelligentie. Binnen AR gaan we in 2026 de mogelijkheden van AI actief verkennen. Op diverse

terreinen gaan we kleine AI-projecten starten om te ontdekken hoe deze technologie ons werk kan versterken.

In april 2026 ben ik alweer twaalf jaar bestuurlijk actief binnen AR. Dat is de maximale termijn voor een bestuurslid/commissaris wat inhoudt dat ik dan zal aftreden. Daarom is dit mijn laatste bijdrage aan ons ledenblad Uniek. Ik hoop velen van u nog te mogen ontmoeten op de districtsvergaderingen en de Algemene Vergadering. Ik wil u hartelijk bedanken voor het vertrouwen dat ik van u heb gekregen. Ik heb mijn rol als bestuurslid van AR altijd met veel plezier mogen vervullen en ben dankbaar dat ik tien jaar uw voorzitter mocht zijn.

Ik wens u allen fijne kerstdagen met uw gezin en familie en een voorspoedig 2026!

Menso Tijssen
Voorzitter bestuur

Inhoud

Kruisling-
vaarzenhouders
Van Ginkel

06

18

Melkveehouder
Van der Velde

Varkenshouder
Van Beek

23

42

Fruitteeltster
Vernooij

Agenda	04
AR investeert	05
Coöperatie	05
Paarden	16
Column	20
Varkens	21
Pluimvee	26

Medewerker	29
Bedrijfsontwikkeling	30
Herkauwers	33
Plant	37
Een dag uit het leven van... ..	46
Familie	47

Op de cover: Britt Engelsman, varkenshoudster en specialist varkens bij AR.

Colofon

Uniek is een uitgave van AR

Editie: Winter 2025

Redactie: afdeling communicatie & PR

Redactieadres: Postbus 610

6700 AP Wageningen | T 0317-499558

redactie@argroep.nl

©Copyright. Niets uit deze uitgave mag worden overgenomen, vermenigvuldigd of gekopieerd zonder schriftelijke toestemming van AR.

Agenda

14 januari

**Introdag
Kruislingvaarzen**
Leersum

4 februari

Agrarische Jongerendag
Barneveld

15-17 januari

Friese Hengstenkeuring
Leeuwarden

5 februari

**Licentieverlenging
ruwvoerteelt**
Dreumel

20 januari

Maisavond
Tuil

23 februari

GBM-avond Fruitteelt
Houten

21-22 januari

Fruitteelt Vakbeurs
Houten

2 maart

GBM-avond Fruitteelt
Echteld

22 januari

Maisavond
Didam

12 maart

**Districtsvergadering
Noord**
Kootwijkerbroek

22 januari

Finale Subli Competitie
Amsterdam

17 maart

**Districtsvergadering
Oost**
Heelweg

22-25 januari

Jumping Amsterdam
Amsterdam

18 maart

**Districtsvergadering
Midden**
Ommeren

27 januari

Maisavond
Stroe

23 maart

**Districtsvergadering
Zuid**
Zaltbommel

28 januari -
1 februari

**KWPN
Hengstenkeuring**
's-Hertogenbosch

15-16 april

Biobeurs
Apeldoorn

29 januari

**Ondernemersavond
akkerbouw**
Echteld

18 april

Leden-event
Arnhem

3 februari

**Licentieverlenging
ruwvoerteelt**
Dreumel

22-24 april

Champignondagen
's-Hertogenbosch

4 februari

**Licentieverlenging
ruwvoerteelt**
Dreumel

Kijk op www.argroep.nl voor meer informatie en eventuele wijzigingen. Op kennisbijekomsten.nl vind je een actueel overzicht van de bijeenkomsten die meetellen voor de verlenging van het Bewijs van Vakbekwaamheid.

AR investeert in... nieuwe menger fabriek Barneveld

Eind november is in de gangbare pluimveevoerfabriek in Barneveld een nieuwe menger in gebruik genomen. Daarmee hebben we de capaciteit verhoogd en zorgen we voor een nog betere structuur van het voer.

Het was een flinke operatie waarbij de productie tijdelijk stil kwam te liggen. De vervanging is volgens planning verlopen en door een goede voorbereiding konden de bestellingen op tijd bezorgd worden.

Hogere capaciteit

De investering maakt het mogelijk om de groeiende productie op te vangen en tegelijk de kwaliteit van het voer verder te verhogen. Dankzij de nieuwste mengtechniek kunnen we voortaan nog constanter produceren, met een hogere capaciteit en een verbeterde, nog gelijkmatigere voerstructuur. Dit komt door de verbeterde menging en de mogelijkheid om meer verschillende vloeistoffen toe te passen.

Zuiver Voer

De vervanging van de menger past perfect bij de Zuiver Voer-filosofie die AR hanteert. Een van de basisprincipes hiervan is de individuele bewerking van de grondstoffen. Hierdoor verbeteren de eigenschappen van het voer sterk

en wordt de voedingswaarde van de grondstoffen beter benut. "Met de nieuwe menger en vloeistofdoseringsysteem kunnen we nog beter inspelen op de wensen van pluimveehouders", vertelt Henno van den Bruinhorst, verkoopleider pluimvee. "De nieuwe menger zorgt voor een nog betere kwaliteit en structuur van het voer. Met deze vernieuwing is de fabriek bovendien klaar voor de groeiende vraag naar pluimveevoerders met dierlijk eiwit."

Het belang van een goede structuur

Een goede structuur van pluimveevoer is belangrijk voor de werking van de spiermaag van de kip en een gezonde vertering. Zo blijven de kippen actief aan het pikken en wordt het voer gelijkmatig opgenomen. Dat zorgt voor een stabielere voeropname, minder selectief eetgedrag en een betere benutting van voedingsstoffen. Onze nieuwe menger draagt hier sterk aan bij en zorgt voor een gelijkmatige menging en structuur van het voer. In de stal zie je dit terug in betere prestaties van de dieren en daarmee in betere technische resultaten.

Toekomstbestendige keuze

Met de komst van deze nieuwe menger zetten we een duidelijke stap vooruit: een nog constantere structuur, nog meer grip op kwaliteit en daarmee voer waar pluimveehouders elke dag op kunnen vertrouwen.

Reportage

Meer vrijheid met kruislingvaarzen

Ruim een jaar geleden besloten Jan en Astrid van Ginkel uit Leersum over te stappen van melkkoeien naar kruislingvaarzen. Een grote stap, waar ze tot nu toe erg tevreden mee zijn. We nemen een kijkje op het bedrijf.

“Vorig jaar in augustus zijn we overgestapt”, trapt Jan af. “We hadden een melkveebedrijf met 60 koeien, plus jongvee. We hebben geen opvolger en een paar jaar geleden was ik ziek, waardoor ik in het ziekenhuis terechtkwam. Toen ik hersteld was, zijn we gaan nadenken over de toekomst van het bedrijf.” Astrid vervolgt: “We konden meedoen met een opkoopregeling, maar we wilden door met vee.”

Oriënteren

Jan: “In de Uniek zagen we het verhaal van Bas Kraneburg die kruislingvaarzen houdt en dit goed kan combineren met andere werkzaamheden. Dat sprak ons aan. Zo konden we vee blijven houden, waren er niet te veel aanpassingen nodig en viel de druk van het melken en afkalven weg. Ik heb Harm van Hattem, specialist vleesvee bij AR, gebeld om eens te kijken of het wat voor ons was. Na nog wat oriënteren besloten we de overstap naar kruislingvaarzen te maken. Vorig jaar hebben we de melkkoeien verkocht en zijn we begonnen.”

Weinig aanpassingen

“We konden de bestaande stal gebruiken”, vertelt Astrid: “Omdat kruislingvaarzen wat kleiner zijn hebben we het voerhek wat verlaagd en zijn de boxverhogers eruit gegaan. Verder hebben we een buis voor de boxen langs geplaatst. Behalve de stal konden we ook het land blijven gebruiken.” Jan en Astrid zijn blij dat kruislingvaarzen minder regelgeving met zich meebrengen. “We hebben geen fosfaatrechten meer nodig en we kunnen de mest op het eigen land kwijt.”

Rund op z'n Best

‘Rund op z'n Best’ (ROB) is een keten van de Van Loon Group die zich richt op duurzaam, smakelijk en natuurlijk rundvlees van Nederlandse bodem. De kruislingvaarzen (ontstaan uit een kruising tussen melkkoe en vleesstier) groeien vanaf de geboorte op dezelfde boerderij of in de buurt op. Dierenwelzijn, transparantie en lokale herkomst staan centraal in deze keten. Er is sprake van een korte keten met een eerlijk product van dichtbij, waarbij elke schakel weet waar het vlees vandaan komt en alle schakels samen verantwoordelijkheid nemen voor kwaliteit en duurzaamheid. AR is als partner vanaf het begin betrokken bij deze keten.

Zo konden we vee blijven houden, waren er niet te veel aanpassingen nodig en viel de druk van het melken en afkalven weg.

Starters

Inmiddels hebben Jan en Astrid zo'n 120 kruislingvaarzen. "Meestal komen ze als starters bij ons, ze zijn dan rond de drie maanden en van de melk af. Eerst lopen ze in strohokken. Rond een jaar gaan ze naar de ligboxenstal en gaat er een groep naar buiten. De laatste maanden gaan ze dan weer naar binnen, omdat je anders te veel aan groei verliest."

Weegplaat

Jan vertelt dat ze de kruislingvaarzen in de zwaarste groep ongeveer één keer per maand wegen. "Hiervoor hebben we een weegplaat aangeschaft. Als ze boven de 600 kg zijn gaan ze weg. Ze groeien gemiddeld ruim 1 kg per dag. Zo kun je aardig inschatten wanneer ze weg kunnen. Het geslacht gewicht is dan rond de 330-350 kg." Astrid: "We leveren aan Van Loon Group voor het concept Rund op z'n Best (zie kader). Dit bevalt goed. We hebben een garantieovereenkomst. Dit biedt hun de garantie dat wij leveren en ons dat zij afnemen. Volgens Van Loon zijn we met de neus in de boter gevallen: de prijs voor rundvlees is flink gestegen in het afgelopen jaar."

Gemengd rantsoen

Om een goede gezonde groei te realiseren begeleidt AR-specialist vleesvee Harm van Hattem bij de samenstelling van het rantsoen. Jan: "Harm komt ongeveer iedere zes weken. Ook heeft hij ons bij de start begeleid. De kruislingvaarzen krijgen een gemixt rantsoen via de voermengwagen. We voeren gras (8 kg) en mais (5 kg) van eigen land en vullen dit aan met Maxammon grain gerst (1,5 kg) en vleesveebrok van AR (3 kg). De brok strooien we over het voer heen. Daarnaast krijgen ze onbeperkt hooi. De mais van vorig jaar was niet optimaal en daarom voerden we maismeel bij. De mais van dit jaar is veel beter. Dan vragen we Harm om een nieuw rantsoen te berekenen. Het contact verloopt heel fijn. Als er iets aan de hand is, kunnen we altijd bellen en staat hij voor ons klaar."

Overweeg je ook de overstap naar kruislingvaarzen?

Op 14 januari is er een introdag kruislingvaarzen bij de familie Van Ginkel in Leersum. Houd onze website in de gaten voor meer informatie.

Rechttoe rechtaan

Jan is blij met het eenvoudige rantsoen voor de kruislingvaarzen: "Bij melkvee moet je aan veel meer touwtjes trekken, bijvoorbeeld in de droogstand, bij het afkalven en als er problemen zijn. Bij kruislingvaarzen is het rantsoen redelijk rechttoe rechtaan. Dat werkt fijn. De kruislingvaarzen zijn ook wat robuuster. Tot nu toe hebben ze eigenlijk geen gezondheidsproblemen gehad. De hoorns blijven erop zitten en ook dat geeft tot nu toe geen problemen."

Makkelijk vee

Wat zouden jullie meegeven aan mensen die overwegen te beginnen met kruislingvaarzen? Jan: "Doen! Het ligt natuurlijk aan je situatie, maar het is zeker de moeite waard om het te overwegen. Met kruislingvaarzen kun je vee houden en heb je toch je vrijheid. Bovendien zijn het prettige beesten om mee te werken. Het is heel rustig vee, ze gaan gauw vreten en ze gaan makkelijk naar buiten."

Kruislingvaarzenhouders Van Ginkel

Wie: Jan en Astrid van Ginkel

Veestapel: 120 kruislingvaarzen

Waar: Leersum

Grond: 24 ha gras en mais,
7 ha natuurgrond van Staatsbosbeheer

Sinds het najaar heeft AR een nieuwe verkoopleider herkauwers: Leon van Lent. Met zijn brede ervaring in de sector kijkt hij ernaar uit om samen met zijn team verder te bouwen aan een sterke sector. Tijd om kennis te maken.

Leon van Lent (55) komt uit Maasbommel, daar woont hij met zijn vrouw Yvonne en zoon Mees (19). Dochter Guusje (23) is inmiddels het huis uit. In zijn vrije tijd speelt hij graag in een bandje, toert hij op de motor of is hij aan het klussen in en rondom het huis.

Nieuwe verkoopleider herkauwers Leon van Lent

Wat is je achtergrond?

“Ik ben geboren in Dreumel en opgegroeid in Alphen aan de Maas. Als kind kwam ik graag op het gemengde bedrijf van de neef van mijn vader. Hier ontstond mijn belangstelling voor de veehouderij. Op mijn 16^e ging ik als zaterdaghulp en melker aan de slag op het melkveebedrijf van de familie Van Wichen in Alphen. Jarenlang heb ik ze naast mijn opleiding en werk geholpen bij het melken. Na mijn kaderopleiding rundvee- en varkenshouderij in Horst heb ik in 1992 mijn dienstplicht vervuld. In 1994 ben ik begonnen als adviseur rundvee. Later werd ik accountmanager, waarbij ik zowel adviseurs ondersteunde als een eigen klantenportefeuille beheerde in de mengvoerindustrie. De afgelopen twee jaar vervulde ik een vergelijkbare rol bij CRV in Arnhem.”

Hoe ben je bij AR terechtgekomen?

“Dit voorjaar kreeg ik een telefoontje of ik een kop koffie bij AR wilde komen drinken. Vanuit verschillende kanten had ik positieve geluiden gehoord over AR: een bestendige organisatie met hart voor de boeren. Daar kon ik dus geen nee op zeggen. Toen de klik wederzijds was, voelde dat als de kers op de taart. Met deze functie kan ik mijn ervaringen delen met de collega's die ertoe doen op het boerenervf.”

Hoe is je eerste indruk van AR?

“Heel goed, de mentaliteit is no-nonsense, de sfeer is prettig. Het contact onderling – van medewerker tot directie – is laagdrempelig. Er ligt gewoon een hele mooie basis om goed samen te kunnen werken met je collega's.”

Wat houdt je functie in?

“Als verkoopleider stuur ik het team van rundvee- en geitenspecialisten aan. Daarnaast werk ik veel samen met andere afdelingen binnen AR, van IT en administratie tot klantenservice en logistiek. Ook buiten AR onderhoud ik contact met onze partners. Wat ik belangrijk vind, is dat klanten weten wie het aanspreekpunt is voor de adviseurs binnen AR. Ze mogen ervaren dat er een heel team achter hen staat dat meedenkt en hen helpt hun doelen te behalen.”

Wat vind je belangrijk in de aansturing van het team?

“Vertrouwen en werkplezier zijn wat mij betreft de basis-ingrediënten voor een sterk team. Waar ik naar streef is mensen in hun kracht zetten. Het is een team, maar ieder heeft hierin zijn eigen rol en kwaliteiten. Eigenlijk zie ik het zo: als je water kookt wordt een aardappel zachter en een ei harder. Iedereen is anders en werkt op zijn eigen manier. Daarom houd ik met alle specialisten één-op-één-gesprekken. Eerst luisteren: wat gaat goed en wat zou je willen veranderen?”

Wat wil je bereiken?

“Mijn ambitie is AR verder te positioneren op de Nederlandse markt en dat we producten en diensten blijven leveren en ontwikkelen die ertoe doen op het boerenervf. Voor mijn team wil ik een pilaar zijn die samen met hen vooropgaat in de strijd. Hierbij vind ik het belangrijk om dicht bij de mensen te staan en zichtbaar te zijn. Je kunt pas echt coachen of motiveren als je zelf weet wat de praktijk vraagt. Daarbij hoort ook je intrinsieke motivatie of, zoals ik het graag zeg: als jezelf niet brandt, kun je een ander niet aansteken.”

Save the date: ledenvergadering AR in Burgers' Zoo op 18 april

Volgend jaar combineert AR de ledenvergadering met een gezellige activiteit voor het hele gezin. We nodigen alle leden en hun gezinnen van harte uit voor een mooie dag op zaterdag 18 april in Burgers' Zoo in Arnhem.

Tijdens de ochtend vindt de Algemene Vergadering plaats in het Safari Meeting Centre. Na een gezamenlijke lunch is er volop de gelegenheid om het park te verkennen. Begin 2026 ontvangen

alle leden van AR een persoonlijke uitnodiging met alle praktische informatie en aanmeldinstructies. Noteer deze datum alvast in je agenda. We ontmoeten jou en je gezin graag op 18 april!

Districtsavonden

Ook de districtsavonden in maart staan weer op het programma. In de agenda op pagina 4 kun je zien wanneer de bijeenkomst in jouw district plaatsvindt.

KONINKLIJKE
BURGERS' ZOO

Vacatures bij AR

We hebben weer een aantal interessante vacatures bij AR. Dus wil je ook werken in de mooiste sector van Nederland? Kijk dan gauw of er iets bij zit voor je.

- Assistent-bedrijfsleider fabriek Didam
- Operator Barneveld
- Specialist rundvee
- Bedrijfsleider fabriek Barneveld
- Bedrijfsleider Welkoop Wijk bij Duurstede

Scan de QR-code voor meer informatie over onze vacatures of ga naar argroep.nl/vacature.

Uitgelicht: Specialist rundvee

Als specialist rundvee sta je naast onze veehouders. Je helpt hen met een doordacht voeradvies, brengt kansen in beeld en zorgt ervoor dat veehouders het best passende voer op het erf krijgen. Samen werk je aan gezonde dieren, een sterk saldo en een bedrijf dat klaar is voor de toekomst. Herken jij je in deze rol en krijg je energie van samenwerken met ondernemers die vooruit willen? Dan horen wij graag van je!

Gesteund vanuit het AR Fonds: Ontmoet de boer-dag

Op zaterdag 11 oktober vond midden in Amersfoort de 'Ontmoet de boer-dag' plaats, een initiatief van Agractie Nederland en onderdeel van De Week van Ons Eten. Op verzoek van een AR-lid en fruitteler uit het district Midden heeft het AR Fonds bijgedragen aan dit evenement, dat naadloos aansluit bij ons doel om de verbinding tussen boeren en burgers te versterken.

De belangstelling was groot. Bezoekers konden zien hoe breed en deskundig de agrarische sector is. Bij iedere kraam stond educatie centraal: van teelt en techniek tot inzicht in de werkelijke kostprijs van voedsel. Boeren lieten zien hoe zij werken met moderne precisietechniek, zuinig omgaan met water en bouwen aan een vitale bodem.

Podium

Op het podium deelden boeren en inspirerende gasten hun verhalen. Onder andere Boer Frans, Boer Jos, chef Pierre Wind en TikTok-boer Bram Romme zorgden voor een mix van humor,

herkenning en trots. De vaklieve van de sector kwam hierin duidelijk naar voren.

Saamhorigheid

Het was een geslaagde dag, waarin boeren en burgers volop met elkaar in gesprek gingen. Wat de dag extra bijzonder maakte, was de saamhorigheid. Melkveehouders, akkerbouwers, varkenshouders, fruittelers, vissers en vele anderen stonden schouder aan schouder. Samen lieten ze zien waar Nederland trots op mag zijn: een sector die blijft vernieuwen én die met open vizier de verbinding zoekt.

Hoe werkt het AR Fonds?

Voor de toekomst van de agrarische sector zijn maatschappelijk draagvlak en een positieve beeldvorming belangrijk. Het AR Fonds wil hieraan bijdragen en ondersteunt initiatieven die laten zien dat voedsel(productie) boer en burger met elkaar verbindt.

Heb je als lid van AR een idee voor ondersteuning van een verbindende activiteit en heeft deze betrekking op de activiteiten van jouw

agrarische bedrijf? Dan kun je je melden bij de voorzitter van jouw district. In overleg met het bestuur wordt al dan niet overgegaan tot ondersteuning van het initiatief.

Meer informatie

Wil je meer weten of een aanvraag indienen? Kijk op argroep.nl/arfonds voor meer informatie of bel of mail ons via 0317-499599 of districtsvoorzitter@argroep.nl.

Testdag Mijn AR levert waardevolle feedback op

AR werkt aan een nieuwe versie van het klantportaal Mijn AR. In het nieuwe klantportaal bouwen we voort op wat goed werkte in het oude portaal, maar zorgen we er tegelijk voor dat het portaal vriendelijker, moderner en toekomstbestendig is voor álle gebruikers. Tijdens de testdag op 20 november konden drie groepen testers alvast met de eerste versie aan de slag.

Het nieuwe portaal sluit beter aan op de manier waarop we digitaal willen samenwerken, en biedt straks meer mogelijkheden om processen te stroomlijnen en het gebruiksgemak verder te vergroten.

Eerste ervaringen

Een groep klanten uit verschillende sectoren en twee groepen medewerkers van AR testten vooral de bestelflow, het hart van het portaal. Hun feedback was zeer waardevol en wordt nu verwerkt in de volgende versie. Andere functionaliteiten, zoals het invullen van de meststoffenverklaring en het opvragen van facturen en afleverdocumenten, worden de komende maanden ontwikkeld. Voor de livegang vindt nog een extra testronde plaats, zodat Mijn AR straks soepel en gebruiksvriendelijk werkt voor iedereen.

In het nieuwe klantportaal bouwen we voort op wat goed werkte in het oude portaal.

Jubilarissen

Afgelopen periode waren Gert-Jan Vliem (AR Bedrijfsontwikkeling) en Johan van Leijen (productie Wageningen) 25 jaar in dienst bij de coöperatie. Uiteraard zijn de jubilarissen in het zonnetje gezet.

Zo werkt AR aan duurzaamheid

AR ziet verduurzaming als een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een toekomstbestendige sector. Gerben Klein Lebbink, onze manager duurzaamheid, vertelt waar we nu staan en welke stappen we zetten.

“We willen de dingen goed doen, maar we hoeven hierbij niet voor de muziek uit te lopen”, trapt Gerben af. “Voor ons is het programma Duurzaam Diervoeder 2030 van Nevedi een belangrijke richtlijn. Hier conformeren wij ons aan als bedrijf. Ook werken we aan duurzaamheid omdat een betere milieu-impact van ons tot een beter saldo voor de boer kan leiden.”

Wat houdt dat programma in?

“Duurzaam Diervoeder 2030 is opgezet in samenwerking met de verschillende sectoren en het ministerie. Het biedt een helder én realistisch kader met vier thema's: klimaatmitigatie, circulariteit,

biodiversiteit en de herkomst van grondstoffen uit Europa. De thema's zijn vertaald naar kpi's, kritische prestatie-indicatoren. Hiermee kun je op een transparante manier vaststellen hoe een bedrijf presteert. Als AR houden we ons aan die kpi's. Voor AR gaat het concreet om het verlagen van de CO₂-footprint, het gebruik van meer reststromen in voeders, ontbossingsvrije grondstoffen en een nadruk op regionale herkomst.”

Wat betekent het vervallen van de CSRD-plicht voor AR?

“De Europese Commissie heeft voorgesteld om de CSRD (de Europese

duurzaamheidsrichtlijnen) te versoepelen. Hierdoor hoeft AR niet meer verplicht te rapporteren. In de keten hebben we echter te maken met bedrijven die wel moeten rapporteren zoals FrieslandCampina, Albert Heijn en Vion. AR is een schakel in de keten en moet dus wel data aanleveren. Ook vinden we transparantie richting leden, klanten en ketenpartners belangrijk. We hebben vorig jaar zeven thema's vastgesteld die belangrijk zijn voor AR en we blijven daarover rapporteren, onder andere in het duurzaamheidsverslag.”

Kun je iets vertellen over die thema's?

“Het verlagen van de CO₂-footprint is een belangrijke. In de mengvoerwereld bepaalt de carbon footprint van grondstoffen grotendeels de totale uitstoot. Hier hebben we als AR dan ook invloed op met onze grondstofkeuzes. Ons eigen energieverbruik bij productie en transport heeft overigens een zeer beperkte invloed op de totale CO₂-footprint van mengvoer. Als we de carbon footprint van vlees, melk en eieren niet als sector zelf naar beneden brengen, zullen retailers de carbon footprint op een andere manier verlagen, onder andere door minder dierlijk eiwit te

We willen de dingen goed doen. We hoeven hierbij niet voor de muziek uit te lopen, maar laten onze ambities aansluiten bij de behoefte van de markt.

verkopen en meer plantaardig eiwit. Je ziet nu al dat er op grote schaal plantaardig eiwit wordt toegevoegd aan gehakt, slavinke en dergelijke. Vervolgstappen liggen bij biodiversiteit en circulariteit. Biodiversiteit is ingewikkelder te meten, maar de keten beweegt er wel naartoe. Ik volg nu een training via MVO Nederland om meer grip te krijgen op het onderwerp biodiversiteit.”

Hoe kunnen we met grondstoffen impact maken?

“De herkomst en samenstelling van grondstoffen bepaalt een groot deel van de footprint van onze voeders. Vooral Zuid-Amerikaanse soja staat bekend als een ‘zwaargewicht’. Wat we kunnen doen is kiezen voor Noord-Amerikaanse soja of alternatieve eiwitbronnen, zoals

verwerkt dierlijk eiwit. Ook voor andere grondstoffen hangt de footprint sterk af van de herkomst. Verder weten we dat er in Europa jaarlijks 90 miljoen ton voedsel wordt weggegooid. Een deel hiervan zou zeker geschikt zijn om toe te passen in diervoeders. Kortom, er kan veel, maar het blijft een puzzel, zowel voor ons als voor onze toeleveranciers.”

Wat doet AR zelf om te verduurzamen?

“Hoewel de grootste impact in de keten ligt, kijken we ook naar onze eigen processen. In Helvoirt draait de fabriek volledig op zonne-energie. We zijn aan het kijken in hoeverre we materialen kunnen hergebruiken bij verbouwingen. Voor de productieprocessen en logistiek maken we duurzame keuzes. Maar we zijn er nog niet. Hoewel de inkoop nu nog vooral prijsgedreven is, zijn we wel

aan het onderzoeken hoe we de CO₂-footprint hierin beter kunnen meenemen. Dit moet wel passen bij het verdienmodel van onze leden.”

Wat wil je onze leden meegeven?

“Het gesprek gaat vaak over wat er niet goed genoeg is, maar we moeten niet vergeten dat we iets essentieels doen: voedsel produceren. De verduurzaming zal doorgaan en wie aan de West-Europese markt levert, krijgt te maken met eisen én kansen. Vraaggestuurde ketens zijn bereid te betalen voor duurzame producten, zolang de data kloppen en de keten transparant is. AR staat naast haar leden om die stappen mogelijk te maken. Met kennis, duidelijke cijfers en voeders die helpen om de carbon footprint te verlagen.”

John Kusters neemt afscheid van AR

In januari neemt John Kusters afscheid van AR. Hij gaat zich voortaan volledig richten op zijn nieuwe rol als voorzitter van de Nederlandse Fruittelers Organisatie (NFO), een functie waarvoor hij in juli 2025 is benoemd. Daarnaast blijft hij actief binnen het eigen fruitteeltbedrijf.

Twintig jaar geleden namen John en Silvia het handels- en fruitteeltbedrijf P.G. Kusters Land- en Tuinbouwbenodigdheden in Dreumel over van hun ouders. John was hierbij algemeen directeur. Na de overname van Kusters door AR begin dit jaar, heeft John zich met hart en ziel ingezet voor een soepele overgang voor klanten en collega's. Met zijn positiviteit en nauwe betrokkenheid heeft hij daarin een belangrijke rol gespeeld. Nu is het voor John tijd voor een nieuwe stap. Silvia blijft actief binnen AR en stuurt de binnendiensten in Dreumel en Waardenburg aan.

Receptie

We bedanken John voor zijn inzet, energie en betrokkenheid. En natuurlijk wensen wij hem veel succes en geluk in de toekomst.

In januari wordt tijdens een receptie officieel afscheid genomen van John. De uitnodiging hiervoor volgt nog.

Met zijn positiviteit en nauwe betrokkenheid heeft John een belangrijke rol gespeeld bij de integratie.

Even voorstellen

Afgelopen periode zijn vier specialisten gestart bij AR. Ze stellen zich graag aan je voor.

Specialist melkvee

Diko Doornenbal (24)

Woonplaats

Doorn (Utrecht). Hier woon ik met mijn ouders en broertje op een melkveebedrijf.

Wat heb je hiervoor gedaan?

Na de opleiding Veehouderij niveau 4 in Houten ben ik doorgestroomd naar Aeres Hogeschool in Dronten, waar ik de opleiding Agrarisch ondernemerschap heb afgerond.

Hoe ben je bij AR terechtgekomen?

Tijdens mijn studie heb ik stagegelopen bij AR en deed ik onderzoek naar de waterkwaliteit en -opname bij melkvee. Vanuit deze stage ben ik eigenlijk blijven hangen en dat bevalt erg goed!

Wat spreekt je aan in de functie?

Het sparren met melkveehouders en het samen zoeken naar manieren om tot een beter resultaat te komen. Ik zal zowel gangbare als biologische bedrijven bezoeken. Die afwisseling spreekt me erg aan en zorgt ervoor dat geen dag hetzelfde is.

Wat doe je in je vrije tijd?

In mijn vrije tijd werk ik graag op ons thuisbedrijf, waar we zo'n 95 melkkoeien hebben met bijbehorend jongvee. Volgend jaar stap ik in de maatschap met mijn ouders. Daarnaast ga ik op zaterdagavond vaak gezellig met vrienden op stap.

Specialist pluimvee

Joost van den Broek (20)

Woonplaats

Oss (Noord-Brabant)

Wat heb je hiervoor gedaan?

Ik heb de opleiding Varkens- en pluimveehouderij gevolgd aan Aeres Hogeschool in Dronten. Deze opleiding bood een mooie combinatie van theorie en praktijk. Daarnaast heb ik gewerkt bij een pluimveebedrijf met leg- en opfokhennen.

Hoe ben je bij AR terechtgekomen?

Ik ben benaderd voor deze functie.

Wat spreekt je aan in de functie?

Het adviseren en helpen van boeren maakt mij erg enthousiast. Ik vind het mooi om uitdagingen aan te gaan, problemen op te lossen en te werken met de variatie tussen verschillende bedrijven. Daarnaast waardeer ik het dat ik veel buiten kantoor actief ben.

Wat doe je in je vrije tijd?

In mijn vrije tijd ben ik vaak met vrienden om te kaarten, te darten en in het weekend een avondje uit te gaan. Ook doen we dan, op z'n Brabants gezegd, 'graag un bietje buurten'. Daarnaast ben ik met enige regelmaat te vinden bij het sloopbedrijf van mijn broer.

Specialist geiten

Bram Fitters (21)

Woonplaats

Helvoirt (Noord-Brabant)

Wat heb je hiervoor gedaan?

Ik heb de opleiding Veehouderij aan de has in 's-Hertogenbosch gedaan. Daarnaast werk ik bij een biologische geitenhouder. Gedurende mijn opleiding heb ik verschillende stages gedaan in de geitensector.

Hoe ben je bij AR terechtgekomen?

Voor deze functie werd ik benaderd. Ik was gelijk enthousiast over AR.

Wat spreekt je aan in de functie?

Bij boeren langsgaan en hen helpen met de vragen, problemen of uitdagingen die ze hebben. Daarnaast kan ik deze functie combineren met mijn passie voor geiten.

Wat doe je in je vrije tijd?

Ik voetbal bij de selectie in Helvoirt. Verder vind ik het leuk om met vrienden naar tentfeesten in de buurt te gaan.

Specialist varkens

Dick Pannekoek (52)

Woonplaats

Voorthuizen (Gelderland)

Wat heb je hiervoor gedaan?

Ik heb altijd in de varkenshouderij gewerkt. Voordat ik bij AR aan de slag ging, was ik werkzaam als technisch specialist bij Trouw Nutrition voor het merk Selko. Hier hield ik me bezig met het conserveren van bijproducten, diergezondheid en grondstofbehandelingen. Dit was op het boeren erf maar ook in de industrie. Daarvoor heb ik 16 jaar bij een mengvoerbedrijf gewerkt. Ook heb ik bij de varkens-KI Nederland gewerkt, naast het werk op de boerderij thuis.

Hoe ben je bij AR terechtgekomen?

Via mijn vorige werkgever kende ik al veel mensen van het varkensteam van AR. Na een

paar keer te zijn benaderd, was het nu het juiste moment om de overstap te maken.

Wat spreekt je aan in de functie?

Bedrijven vooruit helpen met advies en goede producten om een zo goed mogelijk bedrijfsresultaat te halen. Dit werk geeft veel uitdagingen en geen dag is daardoor hetzelfde.

Wat doe je in je vrije tijd?

Wij wonen buitenaf en hebben voor de hobby wat land en dieren. Er is altijd wat te klussen en te tuinieren. Met plezier gaat daar best wat vrije tijd in zitten. En zoveel mogelijk proberen te genieten van alles om ons heen.

Terugblik najaarsbeurzen

AR was uiteraard weer vertegenwoordigd op de agrarische najaarsbeurzen. We geven je graag een korte terugblik op deze geslaagde dagen.

RMV in Hardenberg en Gorinchem

In oktober vonden de Rundvee & Mechanisatie Vakdagen plaats in Hardenberg en in november in Gorinchem. Onder het genot van een kopje koffie vertelden onze specialisten vanuit AR Voer, AR Plant en AR Bedrijfsontwikkeling hoe zij de krachten bundelen en zo

een uniek totaalpakket kunnen bieden. Daarnaast was er veel belangstelling voor het maispakket voor komend jaar.

Dutch Pork & Poultry Expo

Op 15 en 16 oktober waren we met onze stand aanwezig op de Dutch Pork & Poultry Expo in de Brabanthallen in 's-Hertogenbosch. Het waren twee succesvolle dagen waarin veel veehouders onze stand wisten te vinden. Het thema in onze stand 'Voed de toekomst' leverde goede gesprekken op over gezonde groei, vitale dieren en toekomstgericht

ondernemen. Tijdens deze beurs is het nieuwe assortiment Structomix Vitaleg geïntroduceerd (zie ook pagina 26). Met deze lijn kun je nog beter sturen op wat je in de stal en in de data terugziet. Varkenshouders konden kennismaken met Bignola, een nieuw voer voor biggen, gericht op een gezonde vertering (zie ook pagina 22).

We kijken terug op mooie beurzen en willen alle bezoekers aan onze stand hartelijk bedanken voor de belangstelling en de waardevolle gesprekken!

Voermeesters By Nature: precies wat jouw paard nodig heeft

Steeds meer paardeneigenaren kiezen voor een meer natuurlijke manier van voeren. Ze willen hun paarden gezond en in balans houden, met ruwvoer als basis. In januari lanceren wij daarom Voermeesters By Nature: een nieuwe, complete voerlijn die melassevrij is, weinig suiker en zetmeel bevat en perfect aansluit op wat paarden echt nodig hebben.

Voermeesters By Nature bestaat uit vier Essentials en drie Toppings. De Essentials vormen een complete brok; de Toppings helpen je om de voeding nog nauwkeuriger af te stemmen op wat jouw paard op dat moment vraagt. Zo bouw je zelf eenvoudig een gezond en passend rantsoen. Wendy Warmerdam, nutritionist van Voermeesters, legt uit: "Je kunt het heel simpel houden met twee kilo Essentials per dag. Maar je kunt ook heel specifiek kiezen voor een combinatie van Essentials en Toppings om jouw paard exact te geven waar hij behoefte aan heeft. Wil je puur vanuit een ruwvoerbasis werken met zo min mogelijk krachtvoer, dan kun je ook alleen een Topping voeren."

Natuurlijk voeren

Volgens Wendy sluit de nieuwe lijn naadloos aan op een groeiende trend: "Veel eigenaren willen hun paarden op een meer natuurlijke wijze houden en voeren. Wat we zien is dat ze het liefst alleen ruwvoer aanbieden, maar dat er soms toch bepaalde tekorten ontstaan. Met Voermeesters By Nature hebben we een lijn ontwikkeld die daarop inspeelt. Zo kun je écht op maat voeren."

Essentials

De nieuwe voerlijn bestaat uit vier soorten brok, de zogenoemde Essentials. Deze vormen de basis. Het zijn complete voeders, laag in suiker en zetmeel en afgestemd op verschillende levensfasen en behoeften.

- **Daily Balance**

Geschikt voor sobere rassen, recreatiepaarden en paarden die weinig suiker en zetmeel verdragen. Deze lichte, complete brok is vrij van hele granen, luzerne en melasse en sluit perfect aan bij een natuurlijk rantsoen.

- **Daily Performance**

Een krachtige basis voor paarden die regelmatig gereden en zwaarder getraind worden. De energie wordt geleverd uit vezels en vet. Daarnaast bevat het eiwitbronnen die de spierontwikkeling ondersteunen.

- **Daily Breed**

Een complete brok met een uitgebalanceerd energieniveau, vitamines, mineralen en goed opneembare sporenelementen passend bij de behoefte van drachtige en zogende merries.

- **Daily Grow**

Een kleine (4 mm) veulenbrok die aansluit bij de snelle groei in het eerste levensjaar. Rijk aan calcium, fosfor en vitamine D3 voor stevige botten en een gezonde ontwikkeling.

Wil je het rantsoen nog nauwkeuriger afstemmen? Dan kun je dat doen met een van de Toppings.

Toppings

Met de drie Toppings vervang je een deel van de brok. Ze zijn muesli-achtig van structuur en passen perfect bij een natuurlijk rantsoen.

- **Vitality+**

Met deze topping breng je het suiker- en zetmeelgehalte nog verder omlaag. Vitality+ is vrij van granen, luzerne en melasse. Een veilige keuze voor sobere rassen en paarden met metabole uitdagingen. Deze topping bevat onder andere munt en kamillekruid die een verzachtende werking hebben op de maag, en goudbloemen (calendula) ter ondersteuning van de spijsvertering, lever en huid. Ook is er een levende gist opgenomen ter ondersteuning van de spijsvertering. Vitality+ past perfect bij een ruwvoerrantsoen of wanneer je geen extra energie wilt voeren.

- **Protein+**

Deze topping bevat veel essentiële aminozuren die nodig zijn voor de spieropbouw. Zeer geschikt voor jonge paarden die aan het werk gaan of voor dieren die worden klaargemaakt voor een keuring. Deze topping is ook geschikt als aanvulling op eiwitarm ruwvoer.

- **Power+**

Een energierijke aanvulling die geen energiepieken veroorzaakt, maar duurenergie levert die geleidelijk vrijkomt. Daarmee is het heel geschikt voor paarden die gedurende een bepaalde periode meer aan het werk zijn, en daarvoor wat extra's nodig hebben.

Ruwvoer als kompas

Ruwvoer blijft de basis. Omdat Voermeesters al jarenlang ruwvoeranlyses uitvoert, weten we precies welke waardes het Nederlandse ruwvoer gemiddeld bevat. Die kennis gebruiken we om de Essentials en Toppings zo samen te stellen dat ze naadloos aansluiten op het ruwvoer.

Klaar voor een nieuwe manier van voeren

Met Voermeesters By Nature kies je voor vrijheid én zekerheid. Je voert natuurlijker, eenvoudiger en toch nauwkeurig. Zo geef je jouw paard precies wat hij nodig heeft.

Wendy Warmerdam

nutritionist paarden

06-12507839

w.warmerdam@argroep.nl

Reportage Zelfde voer en verzorging, betere resultaten

Zijn vader was geen melkveehouder, maar toch kreeg Kor van der Velde zo'n 15 jaar geleden de kans om te boeren. Inmiddels staat er een volledig vernieuwd bedrijf met 120 melkkoeien, twee nieuwe melkrobots én resultaten die beter zijn dan ooit. Maar het was een weg met investeringen, onverwachte wendingen en een zware blauwtonguitbraak. "Veel optimaliseren en veel leren", omschrijft Kor. "Maar nu draait het."

"Ik wil wel boer worden, maar dan wel graag als mede-ondernemer." Toen Kor van der Velde (46) op een melkveebedrijf werkte was dit het antwoord aan Alex Datema op de vraag of hij

op het bedrijf in het Groningse Niekerk wilde komen werken. Zo werd hij vanaf 1 januari 2009 mede-ondernemer op het bedrijf waar hij als jonge jongen als zaterdaghulp begon. Bij het instappen telde het bedrijf destijds zo'n 90 koeien, gehuisvest in een oude stal uit 1973 met een traditionele melkstal. "We deden bijna alles zelf."

Stap voor stap vernieuwen

Bijna 15 jaar later heeft het bedrijf een complete make-over gekregen. De stallen werden vernieuwd en uitgebreid met een nieuwe ligboxenstal, inclusief jongveestal, met zonnepanelen. De inrichting werd met onder andere diepstrooiselboxen koevriendelijker gemaakt en het bedrijf groeide door naar zo'n 80 hectare en 120 melkkoeien. "We kochten in 2010 twee gebruikte melkrobots die we vorig jaar vervangen hebben door twee nieuwe, inclusief alle handige sensoren voor onder andere tochtdetectie

Rantsoen per koe per dag

14 kg ds graskuil

1 kg ds natuurhooi

2 kg bierbostel (over de kuil heen)

2,5 kg energiemengsel (eigen samenstelling)

6 kg aardappelstoomschillen

150 g vet

1,5 kg eiwitbrok (eigen samenstelling)

Gemiddeld 3 kg productiebrok

en drachtcontrole. Al met al hebben we grote investeringen gedaan, maar dit jaar loopt het fantastisch." De koeien hebben het beter gekregen met meer comfort en meer lucht; voor de melkveehouder werd het werk vriendelijker met meer automatisering, meer inzet van de loonwerker en een stal met betere looplijnen. "De koeien reageerden meteen met meer productie en efficiëntie", geeft Kor aan. "We kregen meer productie met hetzelfde voer en dezelfde verzorging." Het resulteert in 32,5 kilo melk gemiddeld, met 4,37% vet en 3,55% eiwit, met een melkureum van 17.

Weidegang, kuilgras en bijproducten

Dat verbeteren gold ook voor de voerstrategie. De puntjes zijn op de i gezet, vat Kor samen. Het bedrijf draait op een rantsoen van 100% gras, met in de zomer zoveel mogelijk weidegang. De koeien kunnen 24 uur per dag naar buiten via een weideselectiepoort. "In het voorjaar laat ik ze eerst vier dagen helemaal open. Dan zie je kuddegedrag. Daarna stuur ik ze weer via de selectiepoort om de liters eronder te houden." Binnen krijgen de koeien zomerkuil, aangevuld met aardappelstoomschillen die hij jaarrond voert. "Dat is als jus op de aardappelen, het remt de broei, is goedkoop en levert veel zetmeel", somt Kor op, terwijl hij toevoegt dat adviseur Korné van de Brake van AgruniekRijnvallei een belangrijke sparringpartner is. "Hij denkt op koeniveau mee en niet op commercieel niveau." Het melkveebedrijf is volledig klant bij AR, ook voor de hobbydieren. "Ik hou niet van dat hele grote", motiveert Kor zijn keuze. "De voeradviseur, de chauffeur; het zijn altijd dezelfde mensen die bij ons komen. Gewoon volk." Korné helpt bij het schakelen in de voederwinning en het rantsoen.

Het zijn allemaal kleine aanpassingen die samen zorgen voor een flinke verbetering.

"Dit jaar hadden we een hele droge eerste snede met 65% droge stof, 165 RE en 173 suiker. Daar had ik best buikpijn van. We hebben de derde snede eroverheen gekuuld en het geheel met een dikke laag bierbostel luchtdicht afgedekt", beschrijft Kor de 14 kilo drogestof-graskuil die de koeien opnemen. "Het is fantastisch voer, het melkt goed en de koeien zijn gezond."

Kruidenrijk land en hakselen

Van de ruim 80 hectare (eigen grond en pacht) is 21 hectare kruidenrijk met zwaar beheer. Hiervan is 9 hectare afkomstig van de natuurvereniging. "Voor het eerst hebben we de helft van dat natuurhooi gehakseld. Het was duurder, maar ik doe het nooit meer anders. Zó smakelijk. De droge koeien krijgen het door hun rantsoen, de paarden en kalveren krijgen ook natuurhooi en bij de melkkoeien meng ik een kilo per koe per dag door het rantsoen."

Fokkerij: hobby en strategie

Fokkerij is Kor zijn passie en hij is een fervent gebruiker van het aAa-systeem. "Ik kan uren zitten speuren op de stierenkaart welke stier het best past bij onze veestapel." Hij zoekt naar ronde, duurzame en balansrijke koeien met hoge gehalten. "Of ze 1,40 of 1,60 meter zijn maakt me niet zoveel uit, als ze maar in balans gebouwd zijn. Ik kan heel erg genieten van een mooie koe, maar ze moeten vooral presteren."

Toekomst: niet groter, wel beter

De ambitie op het bedrijf ligt niet in groei, maar in blijvend optimaliseren. "Het bedrijf moet door één persoon te doen zijn en dan wil ik 's avonds ook op tijd in huis zijn. Met twee kinderen van 10 en 7 jaar en een partner die drie dagen per week in het ziekenhuis werkt, is overzicht net zo belangrijk als productie. Doel voor volgend jaar is 1,2 miljoen kilogram melk. Het mag nog wat hoger, maar het moet gezond blijven."

Melkveebedrijf Datema-Van der Velde

Wie: Kor van der Velde en Alex Datema

Veestapel: 120 melkkoeien

Waar: Niekerk

Grond: 80 hectare (eigen grond en pacht)

Column

Wendbaarheid door innovatie

De kalender beweegt richting 2026, een jaar dat voor onder andere de agrarische sector duidelijke kansen én uitdagingen met zich mee zal brengen. Mogelijk treedt er een nieuw kabinet aan wat kan leiden tot vernieuwde beleidskaders en nieuwe mogelijkheden voor het bedrijfsleven.

Wat nagenoeg vaststaat is dat ons vanaf 1 juli 2026 een belangrijke verandering te wachten staat: de invoering van de kilometerheffing voor vrachtwagens boven de 3,5 ton op een groot deel van de Nederlandse wegen. Dit is niet alleen een technische aanpassing; het is een nieuwe manier van werken die meer kosten met zich meebrengt en de noodzaak tot efficiëntie benadrukt. Transport vormt een essentieel onderdeel van onze bedrijfsvoering, voor de aanvoer van grondstoffen naar de fabrieken en magazijnen tot het leveren van onze producten. De heffing, waarvan het tarief afhankelijk is van het gewicht en de CO₂-uitstoot, maakt slimme logistiek essentieel. Met het operationele team bereiden we ons al een tijd voor op de invoering van de kilometerheffing en zoeken we naar manieren om de impact op de kostprijs voor onze klanten zo laag mogelijk te houden.

Naast de nieuwe manier van werken voor de kilometerheffing, zetten we in 2026 ook op andere fronten stappen vooruit binnen AR. We kiezen ervoor om volop te investeren in groei en efficiëntie, kwaliteit en goed werkgeverschap. We willen investeren in de optimalisatie van de productie binnen onze vestigingen. Hiermee kan de capaciteit worden vergroot en efficiënter gewerkt worden. Efficiëntie wordt daarmee een belangrijke pijler onder de stabiliteit en het concurrentievermogen van onze coöperatie. Verder willen we investeren in moderne opslag- en verwerkingsfaciliteiten. Hiermee kunnen we de productkwaliteit beter waarborgen. Kwaliteit is niet alleen een belofte aan onze klanten, maar ook een essentieel onderdeel van onze reputatie en langetermijnstrategie. Goed werkgeverschap begint bij aandacht voor onze mensen. Zij vormen het hart van onze

Samen bouwen aan een sterkere, slimmere en duurzamere coöperatie.

coöperatie. Daarom blijven we investeren in een veilige, gezonde en moderne werkomgeving. Met nieuwe machines, betere faciliteiten en oog voor ergonomie doen we er alles aan om iedereen zo prettig en verantwoord mogelijk te laten werken.

We gaan met vertrouwen het nieuwe jaar tegemoet. Door nu te investeren en wendbaar te blijven, maken we van een uitdaging een kans. Samen bouwen we aan een sterkere, slimmere en duurzamere coöperatie. Wendbaarheid is ons sleutelwoord en als collectief pakken we die handschoen vastberaden op.

Dennis van Vilsteren
Operationeel directeur

Lange staarten komen snel dichterbij

Veel varkenshouders zien de verplichting rond lange staarten met gemengde gevoelens tegemoet. Dat snappen we: 2030 lijkt nog ver weg, maar in werkelijkheid zijn het nog maar zo'n tien productierondes.

In de praktijk zien we dat steeds meer ondernemers al stappen zetten. Ook wij bereiden ons voor op de nieuwe werkelijkheid. We ontwikkelen kennis, hulpmiddelen en voerinnovaties zodat je straks niet voor verrassingen komt te staan. Zo kun je ook in 2030 je varkens gezond, rustig en met intacte staarten houden.

Hoe staat de sector ervoor?

We hebben onlangs een brede inventarisatie bij onze varkenshouders gedaan. De uitkomsten geven een helder beeld: de sector zit niet stil.

- Steeds meer varkenshouders doen ervaring op met intacte staarten.
- Voorlopers, vooral BLK-bedrijven, maar ook reguliere bedrijven, zetten duidelijke stappen vooruit.
- De ervaringen variëren van matig tot goed, en zelfs bij ervaren bedrijven kan het ineens misgaan.
- Succesfactoren: gezonde dieren, voldoende voer- en drinkplekken, passend verrijkmateriaal en voeders die aansluiten bij de behoeften van de varkens.
- Transportwaardigheid blijft een uitdaging. Varkens zonder intacte staarten afleveren is lastig en de huidige regels maken opschalen ingewikkeld.

Deze inventarisatie laat zien dat het kan, maar dat het nog lang niet vanzelf gaat. Met een goede voorbereiding en doorzetten kom je verder.

Wat gebeurt er achter de schermen?

Achter de schermen werken we op verschillende fronten aan vooruitgang. Zo hebben we het AR Krulkompas ontwikkeld. Hiermee bieden we je een praktische checklist die direct inzicht geeft in risico's en verbeterpunten. Zo zie je in één oogopslag waar jouw bedrijf staat op weg naar de krulstaart. We sluiten daarbij aan bij de Coalitie Vitale Varkenshouderij waar routes, kennis en praktijkvoorbeelden worden gedeeld. Op krulstaartroutes.nl vind je ervaringen en tips van collega-varkenshouders. Daarnaast lopen er onderzoeken en pilots waarin bedrijven voerstrategieën, verrijkmateriaal, klimaatinstellingen en managementaanpassingen testen. De kennis die daaruit ontstaat, helpt ons allemaal vooruit.

Voerinnovaties AR

Vanuit de Zuiver Voer-aanpak zijn we voortdurend ons voer aan het innoveren. Voor de varkens zijn **CCM** en **verwerkt dierlijk eiwit** belangrijke grondstoffen om de darmgezondheid te ondersteunen en de rust in de stal te bewaren. Ons **Structo**

Zeugenvoer draagt bij aan rustige biggen met minder aanleg voor agressie. De **Happy Feeder** in combinatie met **Agrumix Wroetstimulans** houdt de biggen bezig en ondersteunt de darmgezondheid. Tot slot ondersteunt ons nieuwe product **Bignola** de vertering van de biggen waardoor ze minder darmstress hebben. Ook dit zorgt voor meer rust in de stal. Zo hebben we voor iedere varkenshouder voeroplossingen die passen bij zijn of haar bedrijf.

Hoe kun jij beginnen?

Je hoeft niet morgen alles om te gooien. Begin klein:

- Start met een proefgroep.
- Test verschillende soorten verrijkmateriaal.
- Kijk naar voer- en drinkstrategieën.
- Gebruik het AR Krulkompas om inzicht te krijgen.

De tijd van praten is voorbij

Onze inventarisatie laat zien dat het kán en dat steeds meer bedrijven al stappen zetten. 2030 komt dichterbij, dus ervaring opdoen is nu belangrijk. Begin vandaag, voor het welzijn van je dieren en de toekomst van je bedrijf. Samen maken we het verschil.

Eelco van de Hoef

product- en innovatie-
manager varkens
06-50235373
e.vandehoef@argroep.nl

Bignola: slim voer voor sterke, gezonde biggen

Een sterke start legt de basis voor gezonde groei. Wanneer biggen rustig zijn, gezonde darmen hebben en het voer goed opnemen, zie je dat meteen terug in minder problemen en betere resultaten. Ons nieuwe voerconcept Bignola ondersteunt de vertering van de biggen wat zorgt voor tevreden biggen en meer rust in de stal.

Meel en korrel zijn bekende opties, maar ze hebben ook hun beperkingen. Meel kan drijfslagen geven en is niet verhit, terwijl korrel bij bepaalde voeropnames juist te snel kan verteren. Daarom hebben wij Bignola ontwikkeld, een nieuw type biggenvoer dat deze uitdagingen op een slimme manier aanpakt. Bignola is beschikbaar in een gangbare en binnenkort ook in een biologische variant.

Wat is Bignola?

Bignola is een innovatieve voeroplossing speciaal ontwikkeld voor biggen. Het idee komt voort uit granola, een krokant mengsel van haver, noten en zaden, maar dan volledig afgestemd op wat jonge varkens nodig hebben. Waar granola populair is bij mensen vanwege vezels en voedingsstoffen, biedt Bignola vergelijkbare voordelen voor biggen: een smakelijke, vezelrijke structuur die bijdraagt aan een gezonde groei.

Waarom Bignola?

Traditioneel wordt meel gezien als de veiligste voeroptie voor biggen. Toch heeft meel nadelen: het is niet verhit, wat de voederconversie kan verhogen. Ook kan het praktische problemen geven zoals drijfslagen in de mestput. Met Bignola pakken we dit aan. Het voer wordt verhit en ontsloten, maar niet geperst. Hierdoor blijven de vezels intact, wat zorgt voor een geleidelijke voeropname en een betere darmgezondheid. Door het warme zetmeel krijgt het voer een luchtige, krokante structuur die biggen graag opnemen.

Voordelen voor biggen

In de biggenopfok draait veel om het beheersen van coli en streptokokken. Bignola helpt die druk op een natuurlijke manier te verlagen. Gezonde darmen zorgen voor rust in de groep, minder uitval en een lager gebruik van antibiotica. Daarnaast

levert Bignola praktische voordelen: droge mest, goede looieigenschappen en een stabiele voeropname. Bignola sluit bovendien mooi aan bij grondstoffen zoals haver, CCM en dierlijk eiwit binnen het HAVIC-concept. Zo creëren we samen een sterke basis voor gezonde groei.

Ervaringen uit de praktijk

Varkenshouders merken dat de speen- en groeifase met Bignola soepeler verloopt. Biggen nemen het voer gelijkmatig op, wat resulteert in droge mest en schonere hokafscheidingen. Bovendien verbetert het sociale gedrag: de biggen voelen zich beter en tonen minder bijtgedrag. Dat helpt om te voldoen aan de wetgeving rondom lange staarten, waarbij het belangrijk is dat het koppel rustig is.

Is dit het einde van korrelvoer?

Nee, korrel blijft belangrijk en de meest efficiënte manier om biggen gezond hARD te laten groeien. In sommige situaties kan Bignola echter nét het verschil maken. Het kan zelfs luxere voeders ondersteunen zonder dat biggen 'uit de bocht vliegen'. Wil je weten wat in jouw situatie het beste werkt, dan kijkt een AR-specialist graag met je mee.

Kortom

Bignola is meer dan een nieuw voer; het is een slimme oplossing die gezondheid, rust en gemak in de stal brengt.

Eelco van de Hoef

product- en innovatie-
manager varkens
06-50235373
e.vandehoef@argroep.nl

Experimenteren met slimigheden en innovaties

Ab van Beek uit Kootwijkerbroek houdt 880 varkens (borgengelten), waarvan 75 in zijn eigen zicht- en proefstal. Daar draait alles om uitproberen en verbeteren. Zo zorgt hij voor een gezonde leefomgeving voor zijn dieren én uitstekende technische resultaten.

Ab werkt inmiddels ruim veertig jaar bij AR als operator in Barneveld. Een fulltimebaan, maar met een vast ritme waarin ook zijn eigen varkensbedrijf moeiteloos past. "Tijdens mijn vroege dienst begin ik om half zes, om kwart voor twee ben ik weer thuis. Dan eet ik wat, doe even een dutje en ga naar buiten. Daar is altijd wel iets te doen, en daarna ga ik naar de varkens." Hij werkt alleen, maar dankzij doordachte systemen kost het hem gemiddeld maar anderhalf uur per dag. "Als de biggen gezond zijn, hoef ik alleen maar te voeren. De voerkar erin, en ze kunnen weer vooruit." Eens in de vier maanden komt er een nieuwe ronde biggen binnen. "Dan is er wel wat meer werk, maar dat is makkelijk te plannen."

Slim bouwen en blijven uitproberen

Het vernieuwen begon ooit met de vraag: kan ik een stal niet goedkoper bouwen? Dat leidde tot een periode vol schetsen, maquettes en prototypes. Ab liet houten mallen maken en ontwikkelde zijn eigen vloerelementen, maar dat ging niet zonder slag of stoot. "De eerste elementen hadden de afvoer aan de voorkant. Dat werkte totaal niet: de mest liep niet weg en de riolering slibde dicht." Hij paste het ontwerp aan, legde er zelf een nieuwe riolering onderdoor en experimenteerde

met verschillende roosters. Uiteindelijk bleken kunststof roosters de juiste combinatie van draagkracht en voldoende doorstroom te bieden.

Een zelf ontwikkeld mestbakstelsel

De grootste innovatie die Ab zelf ontwikkelde, is het mestbakstelsel. Door een optimale verhouding tussen vloer- en mestoppervlak blijven de hokken vanzelf schoon. De combinatie van hellende vloeren, goede ventilatie, de juiste positie van drink- en voerbakken en voldoende verrijking zorgt ervoor dat de varkens vrijwel altijd op de roosters ontlasten. Eens in de vier tot zes weken opent hij de schuif; de mest loopt dan rechtstreeks de put in.

Hokverrijking die werkt

Ook test Ab verschillende vormen van hokverrijking. Van kettingen tot strokokers: alles wat het gedrag van de dieren positief beïnvloedt, wil hij proberen. De Happy Feeder past daar naadloos bij. "Ik vul de bak met een zak Agrumix Wroetstimulans en dan kunnen ze twee tot drie dagen vooruit." De interactie tussen de dieren vindt hij interessant om te zien: "Als er één begint te trekken, hoor je aan de andere kant meteen reactie. Ze blijven ermee bezig en stimuleren elkaar."

Een tevreden varken is een tevreden boer.

Slimme techniek

In zijn proefstal hangen slimme meters die CO₂, ammoniak, luchtvochtigheid en temperatuur monitoren, zowel binnen als buiten. Die gegevens worden gebruikt om het klimaat continu te monitoren en te verbeteren. En dat werkt, het ammoniakgehalte in zijn stal is met rond de 6 ppm uitzonderlijk laag. "Als het klimaat goed is, blijven de dieren rustiger en groeien ze beter." Ook het drinkwatersysteem is automatisch en slim geregeld. Eén keer per week worden de leidingen met hoge druk doorgespoeld, aangestuurd door een kloksysteem. "Dan is het water altijd fris, zonder dat ik ernaar om hoef te kijken."

Lees verder

Mooie technische resultaten

De combinatie van goede huisvesting, slim klimaatmanagement en hokverrijking betaalt zich uit. Het laatste koppel groeide gemiddeld 960 gram per dag bij een voederconversie van 2,31. "Als de ammoniakemissie laag blijft, voelen de varkens zich prettig. Dat zie je terug in rust, groei en voerverbruik. Een tevreden varken is een tevreden boer." Kleine details kunnen een groot verschil maken. "Het is een optelsom. Je moet blijven kijken, blijven proberen en niet bang zijn om iets aan te passen."

Nieuwsgierigheid blijft

Binnenkort wil Ab de Agrumix Wroetstimulans ook in de andere afdelingen inzetten. Zijn huidige vloersysteem, mestbak en putontwerp zijn volgens hem 'uitontwikkeld', maar zijn nieuwsgierigheid blijft. Lachend zegt hij: "Wie weet hebben we over een paar jaar wel muziek in de stal. De ontwikkelingen staan nooit stil."

Stoppen met stoppen

Vorig jaar stond varkenshouder Jeroen Driessen op het punt om te stoppen met het familiebedrijf. Het jarenlange, moeizame vergunnings-traject belemmerde zijn plannen voor het bedrijf en de Lbv-regeling kwam in beeld. Toch besloot hij zijn plannen om te stoppen van tafel te vegen.

In Someren (Noord-Brabant) runt Jeroen Driessen (33 jaar) samen met zijn ouders Henriëtte en Henny een zeugenvermeerderingsbedrijf met 500 zeugen. Jeroen vertelt: "De laatste jaren waren we druk met vergunningsaanvragen. We wilden graag bijbouwen en innoveren zodat we vrijloopkraamhokken konden realiseren voor meer welzijn. Het traject liep vast, met name doordat de provincie niet meewerkte. We zitten hier in een gebied waar industrie en woningbouw zich uitbreiden. Toen de Lbv-regeling zich aandeede, schreven we ons uit nieuwsgierigheid in. Wat zou het bedrijf opbrengen als we ermee stoppen? Na veel wikken en wegen hebben

we in november 2024 de knoop doorgehakt en ons definitief aangemeld bij de Lbv-regeling. Belangrijkste reden: de vergunningverlening die muurvast zat.”

De eerste twijfels

Jeroen, vader van drie kinderen en getrouwd met Simone, had het plan om buitenshuis te gaan werken zodra het thuisbedrijf gesloopt zou zijn. Na zijn aanmelding voor de Lbv-regeling werd hij benaderd door collega-varkenshouders die hem graag als bedrijfsleider of medewerker wilden hebben. Jeroen: “Tijdens die gesprekken merkte ik al gauw dat het ondernemerschap mij meer waard was dan ik dacht. Stoppen via de Lbv betekent tenslotte ook een beroepsverbod voor het leven.” Ondertussen liep de planning door: begin februari 2025 zouden de laatste zeugen geïnsemineerd worden, zodat het bedrijf in augustus leeg zou vallen.

Gesprekken binnen de familie

De familie ging bij de gemeente peilen wat de mogelijkheden op de huidige locatie waren na het stoppen van het bedrijf. Hier kwamen ze van een koude kermis thuis: “De interessante herbestemmingen waren niet mogelijk en zelfs het behoud van de woonbestemming was niet zeker.” Het stoppen met insemineren werd daarom uitgesteld. Ze hadden nog tot eind april om hun keuze eventueel terug te draaien en alsnog door te gaan. In deze spannende periode voerden Jeroen, zijn vrouw, ouders, broer en twee zussen intensieve gesprekken. “We hebben nog nooit zo open gesproken over bedrijfsovername en wat dat voor iedereen betekent”, vertelt Jeroen. Een van de belangrijkste vragen was hoe hij het bedrijf met 500 zeugen zelfstandig kan runnen, zonder veel externe arbeid in te huren.

Een nieuw systeem

Het bedrijf met Beter Leven-keurmerk heeft jarenlang met een 2-wekensysteem gewerkt, waarbij de biggen alternerend werden gespeend. De biggen gaan naar een vaste afnemer met wie de familie een zeer goede band heeft. Jeroen: “Op piekmomenten helpen we elkaar over en weer. We kennen elkaars bedrijf en weten hoe het met de biggen gaat.” In de gesprekken met de vleesvarkenshouder kwam de wens naar voren om de biggen op vier of vijf weken te spenen. Het 2-wekensysteem leende zich er niet voor om de vier weken speenleeftijd te halen. Toen kwam het 2x5-wekensysteem om de hoek kijken. De biggen kunnen dan op vier of vijf weken gespeend worden en de zeugen worden verdeeld in acht groepen in plaats van tien. De indeling van het bedrijf leent zich er goed voor om met twee kraamhokgroepen en drie groepen speenbiggen te werken. Hierdoor stijgt ook de biosecurity. “We hebben een jaarplanning gemaakt waarbij werpen en insemineren niet meer in dezelfde week hoeven plaats te vinden. Het bedrijf loopt nu soepel en de afzet van biggen is gegarandeerd.” En zo ging opnieuw de kogel door de kerk: de familie besluit te stoppen met stoppen.

Mooie resultaten

Twee jaar geleden is de overstap gemaakt naar andere zeugengenetica en dat werpt zijn vruchten af. De technische resultaten gaan vooruit en de geltenaankoop is weer opgestart. Inmiddels werpen de eerste gelten alweer hun biggen. Ook in de biggenafdelingen gaat het goed: de biggen worden afgeleverd met zo'n 28 kg levend gewicht en een groei van 380 gram per dag. Er zijn aanpassingen gedaan waarbij een biggenafdeling is omgebouwd naar kraamafdeling. Zo is er ruimte voor de grotere werpgroepen. Dit dient ook als proef in combinatie met infraroodlampen met onderkruip en familievoerbakken. Jeroen: “Uitbreiding van de kraamstallen was nodig om het 2x5-wekensysteem rond te kunnen zetten.” Volgend jaar zomer worden de afdelingen voor dragende zeugen aangepast om te voldoen aan de Beter Leven-eisen. Waar de familie het meest trots op is? De hechte samenwerking met de vleesvarkenshouder, waardoor ze samen een sterk gesloten bedrijf vormen.

We hebben nog nooit zo open gesproken over bedrijfsovername en wat dat voor iedereen betekent.

Samen vooruit

Als AR zijn we erg blij dat het familiebedrijf wordt voortgezet. Jeroen is actief betrokken bij AR: hij maakt deel uit van de districtscommissie Zuid en is voorzitter van de studieclub Someren en omgeving. Met zijn enthousiasme weet hij jonge ondernemers te bewegen om verder vooruit te kijken. Jeroens wens voor de toekomst is helder: betere samenwerking in de sector en minder afleiding door lange vergunningstrajecten. Jeroen wil het bedrijf overnemen van zijn ouders en zijn vrouw Simone zal hem hierbij ondersteunen met de administratie.

Carel van de Laar
verkoop leider varkens
06-55805697
c.vandelaar@argroep.nl

Structomix Vitaleg: klaar voor de hen van de toekomst

De leggen van vandaag is een ander dier dan tien jaar geleden. Door de grote vooruitgang in de fokkerij blijven hennen langer vitaal en gezond. Witte hennen kunnen tegenwoordig probleemloos richting de 120 weken blijven presteren. Voor bruine hennen gaat dat richting de 110 weken.

Om die potentie echt te benutten, moet de voeding mee-ontwikkelen. Daarom heeft AR de nieuwe Structomix Vitaleg-lijn geïntroduceerd. Met deze nieuwe lijn laten we het traditionele fasesysteem los. Geen vaste schema's meer die alleen naar leeftijd kijken, maar sturen op wat we zien in de stal en in de technische resultaten. Zo sluiten we beter aan bij de werkelijke behoefte van de hen op elk moment van de ronde. Dat betekent een sterke basisconditie, minder kans op onbalans en meer grip op gezondheid en productie. Ook kunnen we met deze lijn flexibeler inspelen op de doelstellingen van de pluimveehouder, zoals het optimaliseren van het eigewicht.

Een lijn die aansluit bij de genetica van nu

De langere levensduur van hennen vraagt om een andere voedingsstrategie. Structomix Vitaleg is ontwikkeld op basis van de volgende pijlers:

1. Leveragezondheid

Een vitale lever is essentieel voor een lang productief leven. De voeders

bevatten specifieke ingrediënten die de leverfunctie ondersteunen en helpen om leververvetting te voorkomen.

2. Conditie en verenkleed

Voor een hen die langer meegaat, is een robuust verenkleed onmisbaar. De voeders bevatten goed verteerbare eiwitten (waaronder dierlijk eiwit) en de juiste aminozuren om conditie en verenkleed in topvorm te houden.

3. Weerstand en darmgezondheid

De Structomix Vitaleg-voeders helpen de darmwerking en algemene weerstand op peil te houden. Hiermee sturen we op minder uitval. Daarnaast zorgt het ervoor dat de hen haar productie langer volhoudt.

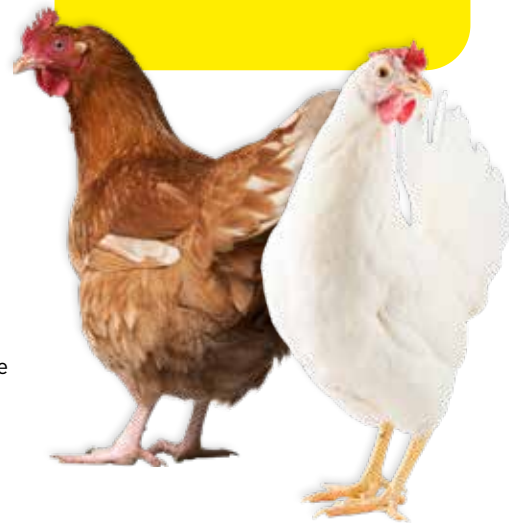
4. Sterke schaalkwaliteit

Op latere leeftijd komt de eikwaliteit onder druk te staan. Daarom hebben we Eischaalmix Vitaal ontwikkeld: een aanvullend product met componenten die de opname en benutting verbeteren. Zo blijft de schaalkwaliteit op niveau, juist aan het einde van de ronde wanneer elk extra ei telt.

€i-plus aanpak

We leveren niet alleen voer. Via de €i-plus aanpak ondersteunen wij je met specialistisch advies over het management en sparren wij graag met je over de resultaten. Wat gaat er goed en wat zijn de verbeterpunten? Dit levert ook weer waardevolle informatie op voor het volgende koppel. Het uitgangspunt is het rendement en de toekomst van jouw bedrijf.

Waarom overstappen?

Veel ondernemers vragen zich af: waarom veranderen als het nu goed loopt? Het antwoord is simpel: omdat we met Structomix Vitaleg de puntjes op de i zetten. De lijn is gebaseerd op jarenlange praktijkervaring, onderzoek en data uit onze koppels en sluit nóg beter aan bij de huidige genetica. Structomix Vitaleg maakt het mogelijk om de hennen langer op een hoog niveau door te laten leggen. Dit maakt het interessant om de hennen langer aan te houden mét financieel voordeel.

Met Structomix Vitaleg zetten we de puntjes op de i.

Grip op rendement

Het langer houden van hennen kan financieel aantrekkelijk zijn. Opzet-, schoonmaak- en gezondheidskosten worden uitgesmeerd over meer eieren. De voorwaarde is wel dat de hen fit blijft tot het einde van de ronde. Met de juiste voeding en begeleiding lukt dat steeds vaker. We hebben al meerdere koppels die laten zien dat vitaliteit én productiviteit goed te behouden zijn, zelfs in de laatste fase.

Specifieke lijnen voor bruin en wit

Omdat witte en bruine hennen verschillend presteren en andere behoeften hebben, hebben we voor beide types een eigen Structomix Vitaleg-lijn ontwikkeld. Zo sluiten we nóg preciezer aan op wat de hen vraagt.

Henno van den Bruinhorst

verkoop leider pluimvee
06-55334277
h.vandenbruinhorst@argroep.nl

OPFOK

- Tot en met 18 weken
- Focus op geleidelijke overgang van opfok naar leg

PRELEG

- Tot 5% leg
- Focus op vitale hen die klaar is voor de leg

START

- Tot 25 weken
- Focus op voeropname en stijging hen- en eigewicht

SPRINT

- Tot gewenst eiegewicht bereikt is
- Focus op bereiken topproductie met vitale hen

TOP

- Focus op lange topproductie met vitale hen

FINISH

- Focus op vitale hen en eikwaliteit

Elk eitje telt

Op dit moment hebben we te maken met zeer goede eierprijzen. De marge per ei zorgt ervoor dat elk extra ei telt. Met een goed technisch draaiend koppel kan dan ook een mooi financieel voordeel behaald worden.

Het aantal eieren per opgehokte hen (poh) geeft het beste en meest eerlijke beeld van de prestaties van een koppel, omdat hierin rekening gehouden wordt met productie en uitval. Dit resultaat zegt bijvoorbeeld meer dan zoveel weken boven de 90%. Een koppel met veel uitval kan wel veel weken boven de 90% leggen, maar de pluimveehouder is ondanks dat resultaat toch niet tevreden.

Topresultaten pluimveehouders AR

Binnen PoultryPlan heeft de top 25% pluimveehouders die van AR voert met witte hennen 511,25 eieren poh geraapt met een uitschieter van 518,7 eieren poh op 100 weken leeftijd (100 weken bereikt of afgesloten in 2025). Dit wordt bereikt door een lage uitval (gezonde koppels blijven langer productief) en vitale dieren (dieren die de top kunnen vasthouden tot het einde van de ronde).

Sturen op prestaties

Met de Structomix Vitaleg-reeks richten we ons op wat de hen echt nodig heeft om lang en vitaal op een topniveau te presteren. Daarnaast bepalen we de voerstrategie op basis van wat we in de stal zien en de prestaties van de dieren. Zo geven bijvoorbeeld het ei- en hengewicht aan wat de behoefte van de hen is.

Lees verder >

Daarnaast zijn de doelstellingen van invloed op de voerstrategie. Hoe zijn de eieren verkocht en met welk ei-gewicht kan het beste financiële resultaat behaald worden? Op basis hiervan worden de keuzes en schakelmomenten in de reeks bepaald.

Waarom data bijhouden belangrijk is

Door de resultaten continu bij te houden in het managementprogramma PoultryPlan, kun je nog beter sturen op prestaties. De verkregen data maken het mogelijk om de voerstrategie af te stemmen op de actuele situatie en tijdig bij te sturen om het hoogste rendement te behalen. Zo baseer je beslissingen op data, niet op gevoel. Deze aanpak zorgt ervoor dat hennen niet alleen veel eieren leggen, maar ook gezond en productief blijven tot het einde van de ronde.

PoultryPlan

Het bijhouden van de data in PoultryPlan geeft een goed beeld van de technische resultaten en desgewenst ook van de financiële resultaten. Je kunt zelf de resultaten bijhouden en zo snel inzicht krijgen in de prestaties van het koppel. Neem contact op met je specialist om de koppels aan te maken in PoultryPlan.

Henno van den Bruinhorst

verkoop leider pluimvee

06-55334277

h.vandenbruinhorst@argroep.nl

Biologisch vleespluimvee: een kansrijk perspectief voor ondernemers

Hoewel het omschakelen van biologische varkens naar biologisch vleespluimvee een grote stap is, kan het zeker nieuw perspectief bieden. Pluimveehouder Bas Reimert maakte de overstap en vertelt in een video hoe hij dat heeft aangepakt.

De keuze voor biologische vleeskuikens was voor Bas niet alleen een bedrijfseconomische afweging, maar ook een bewuste stap richting een toekomstbestendig bedrijf. In de video gaat hij in op huisvesting, voermanagement en de begeleiding vanuit AR. Zijn verhaal laat zien dat omschakelen goed te doen is, zolang je het proces zorgvuldig doorloopt. "Je moet er goed over nadenken, want als je het doet, moet je het goed doen", zegt hij.

De markt voor biologisch vleespluimvee groeit. Met deskundige begeleiding is de omschakeling voor veel ondernemers een kansrijk alternatief.

Op de foto: Jeanet, Dyon, Roan en Bas Reimert

Denk jij ook aan omschakelen?

Scan de QR-code en bekijk de video met het verhaal van Bas Reimert. Wil je weten wat biologisch vleespluimvee voor jouw bedrijf kan betekenen? Onze specialisten staan klaar om mee te denken over een passende aanpak.

Anouk Hannink

specialist pluimvee

06-13792683

a.hannink@argroep.nl

Kennismaken met

Eelco van de Hoef

Product- en innovatiemanager varkens

Eelco (53) woont in het Gelderse Ederveen met zijn vrouw en de jongste drie kinderen uit hun samengestelde gezin. De oudste drie zijn het huis al uit. Hij werkt sinds maart 1996 bij AR. Daarvoor had hij er ook al stagegelopen (has Dronten) en vakantiewerk gedaan.

Hoe ben jij in die 30 jaar doorgegroeid?

“Als manasje van alles begon ik in de buitendienst. Vandaaruit groeide ik door naar voorlichter, specialiseerde me in nieuwe klanten werven en werd teamcoördinator, iets wat nu verkoopleider heet. Na de fusie van Agruniek en Rijnvallei ben ik weer meer terug de praktijk ingegaan. Dat ligt me beter dan op kantoor zitten. Sinds een aantal jaren richt ik me op productontwikkeling en innovatie. Daarnaast begeleid ik als varkensspecialist nog steeds klanten.”

Innovatiemanager, wat houdt dat in?

“Als innovatiemanager houd ik in de gaten waar klanten behoefte aan hebben om hun bedrijven beter te laten draaien. Ik haal dan een nieuw product of nieuwe techniek naar binnen, of we bedenken het zelf, samen met de nutritionist, productiemedewerker en iemand van kwaliteit. We hebben een AR-breed innovatieteam, dus voor de paarden, varkens, kippen, koeien, geiten en biologisch. We leren veel van elkaar en versterken elkaar. Dit zorgt voor een enorme synergie. Samen zijn we continu op zoek naar innovaties. Niet alleen op het gebied van voer, maar ook in producten of diensten. Zo hebben we bijvoorbeeld het AR Krulkompas ontwikkeld. Een uitgebreide checklist waarmee je het varkensbedrijf scant om te kijken of het klaar is voor het houden van lange staarten. In dit kader hebben we bijvoorbeeld ook een wroetmix ontwikkeld, Agrumix Wroetstimulans. Dat is betaalbaar verrijkmateriaal voor het welzijn van biggen en varkens,

mede met het oog op het houden van lange staarten.”

Zijn er meer recente innovaties?

“Dierlijk eiwit hadden we al in biggen- en vleesvarkensvoer, maar nu gaan we het ook in zeugenvoer toepassen. Wij maken voer in unieke combinaties met CCM, vismeel of dierlijk eiwit. Het kunnen combineren van die producten in brok is uniek; dat kan niet iedereen. Sinds kort hebben we Bignola, een granola voor biggen. Het is een innovatie in het productieproces van het biggenvoer die wij intern samen met productiemensen hebben ontwikkeld. Bignola zorgt voor een geleidelijke voeropname en het weerbaar maken van de darmen. Hierdoor kunnen we de gehalten voeren die we willen en de genetische potentie van de biggen maximaal benutten. Deze innovatie zijn we nu aan het uitrollen.”

Welke innovatie maakt je enthousiast?

“Een recente innovatie is de silomonitor. De techniek bestond al en hebben we bij AR binnengehaald. Een sensor op de silo geeft aan hoeveel voer er nog in zit. Via een app kan de klant het niveau in de gaten houden en indien nodig eenvoudig bijbestellen. Zo wordt de boer ontzorgd én het is handig voor de planning bij AR. We hebben tijdens een pilot ervaring opgedaan en zijn aan het kijken hoe we het AR-breed kunnen uitrollen. Ik denk dat dit voor alle sectoren een supermooie ontwikkeling is.”

Wat vind je het leukst aan je werk?

“Het samenwerken. Ik vind het leuk dat ik AR-breed mag werken, dat ik de kans krijg om vooraan te zitten in het bedenken van nieuwe dingen en dat ik word gevraagd om mijn expertise en ervaring. Ik zie mijzelf als een stabiele factor binnen het bedrijf.”

Tekst: Joliete van Eijden

Als boerenzoon was Eelco bekend met kippen, koeien en varkens. Zijn hart lag bij de koeien, maar bij AR kwam hij terecht in de varkens. Daar werd hij onder de bezielende leiding van Ko van Schaik opgeleid tot varkensspecialist.

AR is na zóveel jaar een stukje van mezelf geworden.

Wist je dat...

Eelco drie keer per week als trainer-coach langs de lijn staat bij zijn 10-jarige zoon die bij Advendo Ederveen voetbalt.

Aandachtspunten GLB en mestbeleid 2026

Voor het nieuwe teeltseizoen zijn er weer belangrijke aandachtspunten op het gebied van mest en GLB. Het optimaal afstemmen van alle spelregels vraagt steeds meer expertise. Hieronder lees je waar je rekening mee moet houden bij het opstellen van het bouwplan en het bemestingsplan.

Gewasrotatie

Heb je minder dan 75% grasland in 2026, dan is de kans groot dat je niet voor vrijstelling van gewasrotatie in aanmerking komt. In de akkerbouw is dat meestal geen issue, maar voor bedrijven die mais altijd op vaste percelen telen is dit wel iets om scherp op te zijn. De grondgebruiker in 2026 is verantwoordelijk, dus ook bij grondruil is dit een aandachtspunt.

Na drie jaar snijmais ben je dus verplicht om een ander gewas te telen. Dit kan een heel ander gewas zijn, maar ook mais in de vorm van MKS of CCM. Een 100-dagen mais met onbemest vanggewas voldoet niet aan de voorwaarden. Een tweede norm vanuit gewasrotatie is dat jaarlijks een derde van het bouwland moet roteren. Dit kan echter ook met een volgteelt worden opgevangen.

Rustgewas

Hier wordt de wettelijke verplichting van rustgewas bedoeld, niet te verwarren met het rustgewas uit de eco-regeling. Deze verplichting geldt alleen op zand en löss. In de periode 2023 t/m 2026 moet er op elk perceel eenmalig een rustgewas zijn geteeld. Ook voor de nieuwe periode 2027 t/m 2029/2030 moet er eenmalig een rustgewas staan. Het kan een overweging zijn om gedurende twee jaar een

Met eco-activiteiten is er extra GLB-subsidie mogelijk binnen de eco-regeling.

rustgewas te telen. Dit kan een graan, gras of een ander gewas uit de lijst zijn. Vroege mais, ook wel 100-dagen mais genoemd, gecombineerd met een onbemest vanggewas dat uiterlijk 31 augustus is gezaaid, voldoet ook aan de voorwaarden.

Vervallen derogatie

De gebruiksnorm voor dierlijke mest gaat voor de voormalige derogatiebedrijven terug naar 170 kg stikstof uit dierlijke mest. De plaatsingsruimte voor dierlijke mest daalt ook dit jaar weer, nu met 20-30 kg stikstof per hectare. Daarmee is er in 2026 voor het eerst geen derogatie meer voor dierlijke mest. Ook de voorwaarden voor derogatie vervallen, zoals de graslandeis van 80%, de verplichte grondmonsters en het verbod van fosfaatkunstmest. Er komt daarmee ruimte voor fosfaatkunstmest. Bovendien kunnen grondmonsters voor fosfaattdifferentiatie nog altijd van toegevoegde waarde zijn. Neem ze daarom tijdig. De subsidie 'Behoud grasland bij afbouw derogatie' komt te vervallen.

Zonder derogatie geen graslandverplichting

Met het vervallen van derogatie is de kans reëel dat een gedeelte van het grasland wordt omgezet naar akkerland. Als het aandeel grasland op bedrijfsniveau kleiner wordt dan 75%, komen de vrijstellingen voor gewasrotatie te vervallen (zie ook alinea 'Gewasrotatie'). Afbouw van grasland leidt ook tot minder plaatsingsruimte voor fosfaatmest. Dat kan bij veehouderijen effect hebben op de eisen ten aanzien van de mestverwerkingsplicht en de regels voor grondgebondenheid voor melkvee.

Gewijzigde stikstofgebruiksnorm

Hiermee wordt het totale gebruik van stikstof bedoeld, dus zowel dierlijke mest als kunstmest. De bestaande NV-gebieden vervallen en in ruil daarvoor komen er aandachtsgebieden voor stikstof en fosfaat. De impact op bedrijfsniveau kan fors verschillen. Op klei, veen en op noordelijk en westelijk zandgebied wordt de plaatsingsruimte in veel gevallen groter. Bij centraal zand liggen er minder bedrijven in het aandachtsgebied, wat leidt tot ruimere normen. Bedrijven die wel in een aandachtsgebied liggen, hebben mogelijk te maken met extra beperkingen. Bij zuidelijk zand en löss blijven de normen streng en zijn ze op sommige punten zelfs verder aangescherpt.

Nieuw excretienormen

Voor diverse diersoorten zullen vanaf 2026 nieuwe excretienormen in werking treden. Relevante wijzigingen zijn er onder andere bij vleesvee, geiten, schapen en paarden. Bij vleesvee zijn ook de categorieën ingrijpend gewijzigd. Dit betekent in veel gevallen een stijgende mestproductie, die ook weer verantwoord moet worden.

Voor bedrijven met uitsluitend fruitteelt wordt de mestboekhouding verzorgd door CAF.
Lees meer hierover op pagina 41.

GLB eco-regeling

Met eco-activiteiten is er extra GLB-subsidie mogelijk binnen de eco-regeling. De regels hiervoor wijzigen jaarlijks. Voor een stikstofbindend gewas wordt de waarde-opbouw tot slechts een kwart van vorig jaar gereduceerd. Op de eco-activiteit rustgewas kan alleen worden gescoord onder voorwaarde dat er recent al een rustgewas is geteeld (minimaal een derde rotatie). De AR-specialisten kunnen met de QuickScan Eco-regeling het bouwplan doorrekenen en optimaliseren.

Bemestingsplan 2026

Houd bij het opstellen van het bemestingsplan voor 2026 rekening met de nieuwe excretienormen, aandachtsgebieden en bijbehorende gebruiksnormen voor stikstof vanuit dierlijke mest en overige mest. AR Bedrijfsontwikkeling verzorgt deze bemestingsplannen en zorgt dat jouw mestzaken zorgeloos zijn geregeld.

Gecombineerde opgave 2026

De eerdergenoemde aandachtspunten in dit artikel zijn van doorslaggevend belang voor het bouwplan van 2026. Een correcte Gecombineerde opgave voor aankomend voorjaar is essentieel voor een passende mestadministratie en het verkrijgen van alle GLB-subsidies.

Benieuwd naar de actualiteiten van AR Bedrijfsontwikkeling? Scan de QR-code.

Harold Vogels
manager AR Bedrijfsontwikkeling
06-55331109
h.vogels@ar-bedrijfsontwikkeling.nl

Mestadministratie voor elk landbouwbedrijf

De mestregelgeving vraagt veel van elk landbouwbedrijf. Je moet steeds meer vastleggen, aantonen en bijhouden. In dit artikel lichten we twee verplichtingen uit die in de praktijk veel vragen oproepen.

Aanvullende Gegevens Landbouwer (AGL)

Het doorgeven van de AGL is sinds 2025 verplicht voor elke landbouwer. Dat kan tot uiterlijk 31 januari. Daarin worden gegevens gevraagd over mestvoorraden, kunstmest en soms ook over dieren. Vanaf 2026 wordt daar mogelijk de opgave van mestopslagcapaciteit aan toegevoegd. Alle mest die is geproduceerd of aangevoerd moet worden verantwoord. Als deze mest niet van het bedrijf is afgevoerd, zit deze in de opslag of is deze op de eigen grond uitgereden. Om aantoonbaar binnen de gebruiksnormen voor de grond te blijven is een volledige mestadministratie gewenst (zie kader).

Bemestingsplan 2026

Volgens de mestregels moeten alle landbouwbedrijven voor het begin van het groeiseizoen (in 2025 was dat uiterlijk 15 maart, voor 2026 is de datum nog niet bekend) een bemestingsplan opstellen. Deze verplichting betreft een landbouwkundig bemestingsplan. Om in de loop van het jaar goed te kunnen monitoren is een bemestingsplan dat toetst aan de nieuwe gebruiksnormen van 2026 van groot belang.

Mestadministratie zorgeloos geregeld met pakket Mineralen Inzicht

Met het pakket Mineralen Inzicht verzorgt AR Bedrijfsontwikkeling jouw bemestingsplan. Hiervoor zijn diverse berekeningsprogramma's beschikbaar. Veel gegevens worden daarin automatisch ingelezen, zoals informatie over percelen en mesttransporten.

Doe je mee? Dan verzorgen wij een compleet pakket van diensten dat is afgestemd op jouw bedrijfssituatie en wensen. Het pakket kan het volgende bevatten:

- Jaarafsluiting mestboekhouding van voorgaande jaar (in januari)
- Verzorgen van AGL (in januari)
- Eerste bemestingsplan (voorafgaand aan groeiseizoen)
- Update bemestingsplan (na Gecombineerde opgave)
- Bemestingsplan extra bemesting (actualisering of voor VVO-berekening)
- Telefonische helpdesk
- Bij NVWA-controles leveren we de beschikbare en benodigde informatie
- Periodiek ontvangen van actuele tips over GLB en mestbeleid via mail
- Bij melkveebedrijven: berekenen BEX en KringloopWijzer
- Bij varkens-, pluimvee- en vleesveebedrijven: berekenen stalbalans
- Bij natuurgebieden en ANLb: bepalen van specifieke situatie voor plaatsingsruimte.

Met het pakket Mineralen Inzicht is je mestadministratie zorgeloos geregeld. Uiteraard ondersteunt AR Bedrijfsontwikkeling ook bij de Gecombineerde opgave en GLB-landbouwsubsidies.

Meer informatie:

- **Bel** 0317-499500
- **Mail** info@ar-bedrijfsontwikkeling.nl
- **Website** www.ar-bedrijfsontwikkeling.nl

Dik-Jaap Wentink

adviseur bedrijfsontwikkeling

06-13689803

d.wentink@ar-bedrijfsontwikkeling.nl

100.000 kg melk

- **Wiepke 93**, Melkveebedrijf Groot Nieuwland vof, Achthuizen
- **Charlotte 107**, Mts. R., W. en Y. Stokman-Berndsen, Angerlo
- **Klaasje 130**, Mts. R., W. en Y. Stokman-Berndsen, Angerlo
- **Lize 108**, Hooijman CV, Azewijn
- **An 759**, Melkveebedrijf Mersbergen van 't Hoff, Babyloñienbroek
- **Hennie 251**, W.A. de Kort, Bruchem
- **Jannie 212**, Mts. Voorburg, Bunschoten-Spakenburg
- **Mina 6256**, A.M. van Zee, Buurmalsen
- **Jeltje 46**, G. en B. Peters, Didam
- **Petra**, J.A. Smallegoor en F.G. Honders, Doetinchem
- **Oepi 53**, M.E. en W.H. de Jong, Doetinchem
- **Riek 70**, Melkveehouderij Reinders vof, Drempt
- **Alida 77**, E.H.G. en E.W.M. Poodt, Etten
- **Hilda 4089**, Melkveebedrijf Westra VOF, Gameren
- **Seitske 32**, B.L. Wondergem, Gapinge
- **Hannie 13**, Mts. G.A. Boschloo en G.H. Boschloo-Willemsen, Gorssel
- **Horst Maistein 219**, Vof Melkveebedrijf Nillesen, Groesbeek
- **Horstje Elsjie 105**, Vof Melkveebedrijf Nillesen, Groesbeek
- **Antje 67**, Mts. S.T. en G. Solle-Kooistra, Grootegast
- **Anjo 37**, Vof Koskamp, Halle
- **Hendrika 68**, Vof A. Zwijnenburg, Hei- en Boeicop
- **Jennie 71**, Vof Pippel, Hellouw
- **Leeuwarder 0826**, Vliedorp B.V., Houwerzijl
- **Anna 21**, G.H. Herberts, Laag Keppel
- **FR Klaartje 266**, Mts. Steenbeek, Lunteren
- **Agatha 134**, Mts. Steenbeek, Lunteren
- **Wekken-Holstein Carla 136**, C.J. van der Wekken, Maasdam
- **Silvia 147**, Mts. G.J. en J.H. Paalman-ter Balkt, Markelo
- **Tonia 253**, J.M.B. van Adrichem, Melissant
- **Nelly 224**, Melkveehouderij Maas, Moerstraten
- **Corrie 298**, J.C.J. Geuijen en E.P.M. Pellis, Netterden

- **Mansje 99**, Melkveehouderij W.B. van der Kolk, Oosterwolde
- **Annie 29**, Mts. Van den Dool, Ottoland
- **Milena**, Vof Van Eggelen, Rumpt
- **Hedra Vienna 616**, A.J.E. Vernooij, Schalkwijk
- **Peelsehoeve Delta Pamela**, A.J.E. Vernooij, Schalkwijk
- **Hedra Baly 713**, A.J.E. Vernooij, Schalkwijk
- **Liesje 74**, Kaasboerderij de Westplaat, Sommeldijk
- **Beatrix 420**, Mts. Distelheuvel-Lingehoeve, Valburg
- **Bruninkweerd Paula 15**, Mts. Arends-Gaikhorst, Vierakker
- **De Biele Maui Jedi 8949**, M. Wagenvoort, Vorden
- **Kaatje 7573**, Maalderink Vof, Warnsveld
- **Billa 24**, Mts. Spaan, Wehl
- **Bemma 941**, Melkveebedrijf Bink B.V., Wieringerwerf
- **Bemma 969**, Melkveebedrijf Bink B.V., Wieringerwerf
- **Astrid 35**, Veehouderij L.M. van Schaik, Wijk bij Duurstede
- **Gerbrichtje 39**, Melkveebedrijf H.J. Oonk, Winterswijk-Miste
- **Martha 464**, G.J.M. en C.H.J.M. Klein Goldewijk, Zieuwent
- **Randy 45**, Mts. Jansen-van Haeren, Zieuwent

10.000 kg vet en eiwit

- **Dalenoord Jelte 790**, Melkveebedrijf Krol Vof, Boekel
- **Gloria 35**, Melkveebedrijf Krol Vof, Boekel
- **Ivette 269**, Melkveehouderij Reinders vof, Drempt
- **Stenderink Annie 47**, Mts. J.B. en K.J. Kolenbrander, Hengelo
- **Grada 479**, Mts. Kraak Langelille, Langelille
- **Angels Wiesje 41**, Angels Holsteins, Meijel
- **Delta Baboeska**, Vof Agro Hendriks, Overtoon
- **Dudu**, Mts. B.H., E.J. en I. Hartemink-van Til, Vierakker
- **Pietje 72**, Vof Lageschaar, Vragender

Voerproeven op hoog niveau

Sinds 2022 doet VOF Jochemsen te Bennekom, voerproeven voor AR. Sinds de start als praktijkbedrijf zijn er verschillende investeringen gedaan om een hoger productieniveau te bereiken, met als resultaat dat ze sinds 2022 1.500 kg melk per koe zijn gestegen.

VOF Jochemsen is een gemengd melkvee-varkensbedrijf met de focus op een hoge arbeidsefficiëntie. Er zijn 150 melkkoeien, 90 stuks jongvee, 400 fokzeugen en 2.500 opfokgelten. Het rollend jaargemiddelde is 13.000 kilogram melk met 4,11% vet en 3,40% eiwit. Er is 57 hectare grond in gebruik (meest zand, deels klei/veen), waarvan 13 hectare pacht, plus nog 8 hectare natuurgrond met op alle grond extra inkomsten uit weidevogelbeheer. Voor de voerproeven hebben we vanuit AR contact met Aart Jochemsen.

Melkrobots

In 2021 is een nieuwe stal gebouwd tussen de bestaande jongveestaf en de melkveestaf. Hierdoor ontstond één grote stal. De drie Lely Astronaut A5-robots maken het makkelijk om de resultaten te monitoren. In de robot is het mogelijk om twee soorten brokken te voeren waardoor je met twee testgroepen kunt werken.

Preciezer voeren door investeringen

Op het bedrijf draait het voortdurend om arbeidsefficiëntie. Doordat er overdag voornamelijk bij de varkens gewerkt wordt, moeten de koeien zichzelf goed kunnen redden. De automatische voeraanschuifrobot en de mestrobot helpen hierbij. Verder wordt er gevoerd met een voermengwagen met Topcon (Tapfeed) waarmee elk product nauwkeurig gewogen wordt. Precies voeren levert veel op. Door scherp te weten wat, hoeveel en wanneer je de koeien voert, werk je aan een lage kostprijs, gezonde dieren en een sterk rendement. Tijdens het laden toont de app op je mobiel of tablet exact welke producten en hoeveelheden nodig zijn. Afwijkingen in ruwvoer zijn zo snel te achterhalen. De app geeft extra grip op het voermanagement

en laat zien wat er daadwerkelijk gevoerd is, inclusief de drogestofopname per dag. Zo zorg je er eenvoudig voor dat er altijd het juiste voer aan het voerhek ligt. Dat vinden ze bij Jochemsen belangrijk: het geeft rust in de stal.

Meer data is meer inzicht

De data uit de robot is eenvoudig op te halen. Het indelen van nieuwe groepen kost aan het begin van iedere proef wat extra tijd, maar dit levert wel scherpere analyses op. Naast de robotdata wordt ook de informatie van Topcon (Tapfeed) meegenomen. In de stal hangt bovendien een THI-meter die automatisch de temperatuur en luchtvochtigheid meet. Bovendien zijn er vaak stagiaires aanwezig die de proeven uitwerken, mestzeven en zo nodig extra monsters verzamelen van de kuilen en het mengvoer. Met deze hoeveelheid data kan er waar nodig snel bijgestuurd worden. Kortom: het bedrijf van Jochemsen leent zich zeer goed voor het gedegen uitvoeren van voerproeven.

Door scherp te weten wat, hoeveel en wanneer je de koeien voert, werk je aan een lage kostprijs, gezonde dieren en een sterk rendement.

Altijd zoeken naar verbetering

Vanuit AR doet Jeroen van Veldhuizen de begeleiding van de melkveetak. Jeroen: "Ik heb nauw contact met Aart. We zitten in een groepsapp en sturen gelijk bij als er iets niet goed gaat. Aart is een enorme strever. Ik houd hem scherp met de robotdata, voerdata en het voersaldo. Samen proberen we de grens elke keer te verleggen in combinatie met de proeven die worden uitgevoerd op het bedrijf." Aart vertelt dat hij het interessant vindt om met de voerproeven mee te doen: "We zijn altijd op zoek naar verbeterpunten zodat we de prestaties naar een hoger niveau kunnen tillen. Voer is één van die knoppen waar je aan kunt draaien. Door de proeven krijgen we inzichtelijk welke producten zorgen voor een verbetering van de prestaties en welke producten geen verbetering of verandering veroorzaken. Ook blijf ik door de proeven op de hoogte van wat er speelt in de mengvoerwereld en kan ik snel inspringen op nieuwe trends."

Praktijkproeven belangrijk

Sinds 2022 zijn er al verschillende praktijkproeven uitgevoerd. AR wilde producten beter en zorgvuldiger kunnen testen. Daphne van Steen, nutritionist rundvee bij AR vertelt: "Vaak werden producten alleen getest in de praktijk, maar was er geen mogelijkheid voor een tweede groep. Dit zorgde ervoor dat data moeilijk te interpreteren waren, omdat tijd en seizoen van grote invloed zijn. Bovendien is er een groot aanbod aan producten door toeleveranciers die een positieve werking zouden hebben. Dit willen we natuurlijk zelf kunnen testen en eventueel tegenover andere producten kunnen zetten om de beste prijs-kwaliteitverhouding te kunnen waarborgen. Ook krijgen we met de voerproeven inzichtelijk wat het op kan leveren voor de veehouder." Proeven doen is soms ook pionieren. Soms worden producten getest die toch niet het gewenste resultaat geven of die zelfs nog niet op de markt zijn.

Voorbeelden voerproeven

De resultaten van de voerproeven leveren een schat aan informatie op. Zo weten we welke toevoegingen of bewerkingen het beste werken. Hieronder vind je een greep uit de voeders die we getest hebben op het bedrijf van Jochemsen.

Proeven met aminozuren: aminozuren zijn belangrijke bouwstenen voor eiwit en spelen een grote rol in metabole functies. Op het praktijkbedrijf zijn onder andere meerdere bronnen van methionine getest.

Proeven met bestendige producten: sinds formaldehyde-behandeling niet meer mag, zijn er meerdere bestendige eiwitproducten op de markt gekomen. De nutritionisten van AR hebben een selectie gemaakt van deze bronnen en gekeken naar de prijs-wdve-verhouding. Met de proeven kunnen we zien welke effecten deze verschillende bronnen in de praktijk hebben.

Proeven met emulgatoren en vet: pensbestendige vetten worden steeds vaker ingezet. Uit dit onderzoek bleek dat ook bij melkkoeien de vetvertering verbeterd wordt met emulgatoren. Door de hoge prijs wordt het nog niet ingezet. Wel bleek uit deze proef dat meer vet voeren prijstechnisch nog steeds loont!

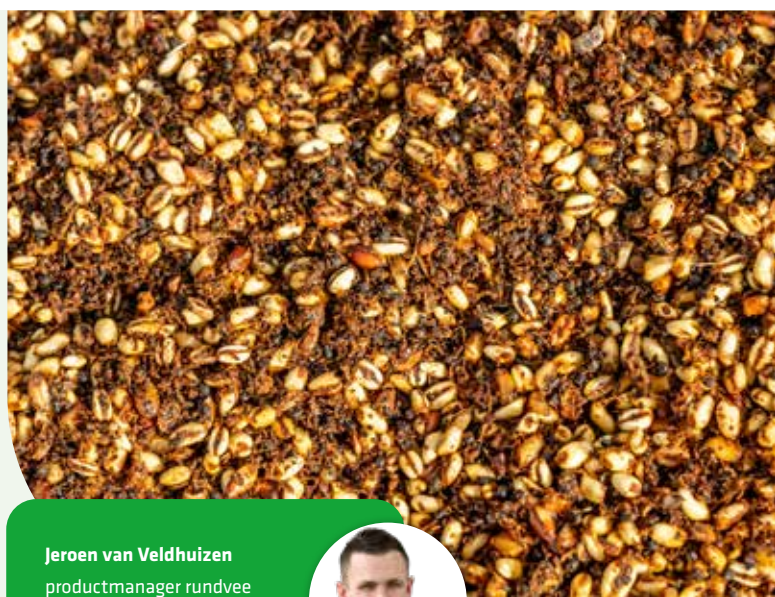
Uniek- en Maximavoeders: ook ons assortiment wordt getest. Zo hebben we de Uniek- en Maximavoeders getest.

Sodagrain Power: kracht voor extra liters

Sodagrain Power is een unieke mix van ontsloten tarwe en ontsloten koolzaad. Deze combinatie zorgt voor een optimale benutting van glucogene en lipogene nutriënten. Hiermee geef je je koeien een echte energieboost.

Scan de QR-code voor meer informatie.

Jeroen van Veldhuizen
productmanager rundvee
06-82684624
j.vanveldhuizen@argroep.nl

Melkveehouder Chris Beijer deelt ervaring met dent-mais

Dent-mais wint terrein op melkveebedrijven. Deze mais rijpt sneller af, is eerder te voeren en zorgt voor meer flexibiliteit in het rantsoen. Melkveehouder Chris Beijer vertelt over zijn ervaringen met dent-mais.

Het verschil tussen dent- en flint-mais zit vooral in de korrelstructuur. Dent-mais heeft een zachtere, dent-vormige korrel (te herkennen aan het deukje in de maiskorrel) die makkelijker verteert. Flint-mais is harder en bevat meer glasachtig zetmeel, waardoor het langer nodig heeft om volledig af te rijpen. Juist die snelle afrijping maakt dent-mais interessant: de mais is eerder oogstbaar en eerder in te zetten in het rantsoen, zonder dat het verteringsproblemen geeft.

In de praktijk

Chris Beijer uit Rijswijk heeft nu drie jaar op rij dent-mais gevoerd. Hij heeft gekozen voor het maisras P8255 van Pioneer (op pagina 37 lees je meer over dit supergoed verteerbare maisras). Chris heeft 111 melkkoeien en 54 stuks jongvee. Het rollend jaargemiddelde zit op 12.300 kg met 4,16% vet en 3,50% eiwit.

Waarom voeren jullie dent-mais in het rantsoen?

Het belangrijkste is dat we met dent-mais de maiskuil na zes weken al open kunnen maken. Daarnaast zien we geen maiskorrels meer terug in de mais en hebben de koeien geen geïrriteerde darmen.

Hoe voeren jullie het?

We voeren het met de voermengwagen. Hierin wordt de mais gemengd met kuilgras, sojaschroot, een mineralenmengsel en fosfor.

Wat merken jullie aan de koeien?

Het belangrijkste verschil is dat we geen pitten meer in de mest terugzien. We zijn iets gestegen in de melk. Een belangrijk voordeel is dat de koeien dent-mais goed kunnen verteren, wat bijdraagt aan rustige darmen.

Zijn er aandachtspunten bij het voeren van dent-mais?

De aanpak bij dent-mais is niet anders dan anders. Dat geldt zowel voor het inkuisen als het voeren. Tijdens het inkuisen gebruiken we fruitpuree als afdekmiddel tegen broei. En qua voeren snijden we elke dag met de blokkersnijder een stuk mais af wat we met de voorlader in de voermengwagen doen.

Waarom zou je dent-mais aanbevelen?

Ik heb een vrij groot aandeel mais in het rantsoen, dus het is essentieel dat het goed verteerd wordt door de koeien. Daarnaast heb ik niet de ruimte om 3 à 4 maanden voer op te kunnen slaan. Deze dent-mais kunnen we na 6 weken voeren.

Rantsoen melkkoeien

- 12,5 kg graskuil (6,4 kg ds)
- 23,5 kg maiskuil (9,7 kg ds)
- 10,7 kg fruitpuree (0,9 kg ds)
- 2,75 kg sojaschroot 44/7 (2,4 kg ds)
- 360 gram AR VetEfficiënt (0,3 kg ds)
- 130 gram Mineralen AR Gezondheid Bovaer (0,1 kg ds)
- 70 gram krijt (0,1 kg ds)

AR Toprassen mais 2026

Om het beste maispakket samen te stellen heeft het ruwvoerteam van AR Plant de verschillende bekende en nieuwe maisrassen geanalyseerd. Zo zorgen we ervoor dat ons assortiment altijd beschikt over het juiste maisras voor iedere situatie.

Om de beste maisrassen te kunnen selecteren, hebben onze specialisten verschillende rassen gemonitord op de eigen demovelden van AR Plant, verspreid over het werkgebied. Ook zijn de pact-velden van de kwekers bezocht om te kijken hoe de rassen zich daar ontwikkelen. Tot slot zijn de ontwikkelingen van de rassen bij de klanten in de gaten gehouden. Op basis hiervan hebben we weer een mooi nieuw pakket AR Toprassen voor 2026 kunnen samenstellen.

Het AR Toprassen-pakket bestaat uit de volgende maisrassen:

- **Nevo – FAO 180**
Bij tijdige zaai en oogst geschikt als rustgewas
- **Amarola – FAO 200**
De vroege zetmeeltopper
- **LG 31.206 – FAO 205**
Hoge VEM-opbrengst in het vroege segment
- **Impression – FAO 205**
Combinatie tussen een hoge VEM-opbrengst en een goede plantverteerbaarheid
- **Emeleen – FAO 205**
Stevig ras met hoge plantverteerbaarheid
- **P8057 – FAO 210**
De nummer 1 op het gebied van kopbrandtolerantie

- **DKC3323 – FAO 210**
Met enorme massa en lengte torent dit ras boven de andere rassen uit
- **Emporio – FAO 215**
Vroeger dubbeldoelras
- **Sensational – FAO 225**
De opbrengsttopper in tonnen per hectare
- **SY Opale – FAO 225**
Hoog drogestof- en zetmeelgehalte met een goede droogtetolerantie
- **Rooma – FAO 230**
Opvallend grote kolven en daardoor uitstekend geschikt als dubbeldoelras
- **P8255 – FAO 230**
Dent-ras met een supergoede verteerbaarheid en een goede droogtetolerantie
- **P82.703 – FAO 240**
Laat dent-ras met enorme massa

Regels bouwplan

Het is belangrijk om de regels rondom het bouwplan in de gaten te houden. Bij maisteelt geldt dat je eens in de vier jaar een andere gewascode moet toepassen, tenzij jouw bouwplan voor meer dan tachtig procent uit gras bestaat. Dat mag ook in de vorm van MKS of CCM. Heb je meer mais nodig én wil je binnen de regels blijven, dan biedt een dubbeldoelras uitkomst. Denk hierbij aan Rooma of Emporio. Daarnaast geldt op zandgronden de verplichting om één

keer in de vier jaar een rustgewas te zaaien. Vroege mais, ook wel 100-dagen mais genoemd, gecombineerd met een onbemest vanggewas dat uiterlijk 31 augustus is gezaaid, voldoet ook aan de voorwaarden. Binnen ons pakket past Nevo hier uitstekend bij wanneer je op tijd zaait.

Dent of flint?

We zien ook mooie ontwikkelingen in de dent-rassen. Deze rassen herken je aan het kleine deukje in de korrel en staan bekend om hun goede verteerbaarheid. Door de betere zetmeelverteerbaarheid kun je de kuil eerder openen. In de praktijk zien we bovendien dat er bij dent-mais minder onverteerde pitten in de mest achterblijven. Binnen ons pakket vallen P8255 en P82.703 op als sterke dent-rassen.

Voor iedere situatie het juiste ras

Welk ras het beste bij jouw bedrijf past, hangt niet alleen af van bovenstaande, maar ook van de grondsoort, het teeltdoel, het aandeel mais in het rantsoen en mogelijke ziekten of plagen in de bodem. Ook de gewenste vroegheid speelt mee. Wil je weten welk AR Topras het meest oplevert op jouw perceel? We denken graag met je mee.

Edwin den Boesterd
productmanager ruwvoerteelt
06-13288584
e.denboesterd@argroep.nl

SNIJMAIS												
Ultravroeg	Vroeg							Middenvroeg				
Voederwaarde	Voederwaarde							DS-opbrengst	Dubbel doel	Dent		
Rustgewas	Zetmeel-gehalte	VEM-opbrengst	Evenwicht voederwaarde en plantverteerbaarheid	Plantverteerbaarheid	Kopbrandtolerantie	Massa	Korrel-opbrengst	Sterk onder alle omstandigheden	Zetmeel-gehalte	Grote kolven	Droogtetolerantie	Kopbrandtolerantie
Nevo	Amarola	LG 31.206	Impression	Emeleen	P8057	DKC3323	Emporio	Sensational	Sy Opale	Rooma	P8255	P82.703
FAO 180	FAO 200	FAO 205	FAO 205	FAO 205	FAO 210	FAO 210	FAO 215	FAO 225	FAO 225	FAO 230	FAO 230	FAO 240

Snoeien: de basis voor kwaliteit én kwantiteit

Dit is het moment om de boomgaard klaar te maken voor een nieuw teeltjaar. Daarbij zoeken we steeds naar de beste balans tussen arbeid en opbrengst. Met een doordachte planning leg je nu de basis voor sterk vruchthout en een gezonde productie in het nieuwe seizoen.

Na de oogstperiode gaan de bomen richting winterrust en dat is het ideale moment om te snoeien. Dikkere takken kunnen al verwijderd worden wanneer het blad nog aan de boom zit maar al wel aan het afleven is. Vlak na de oogst wachten we liever even, omdat het blad de wortels en de bloemknoppen voor komend jaar nog van voedingsstoffen voorziet. Na de bladval is er ruimte om gericht te werken aan nieuw, vitaal vruchthout.

Mechanische of handmatige snoei

Mechanische snoei helpt om de boom snel op hoogte en breedte te brengen. Hierna volgt een snoeironde met de hand, de zogenaamde correctiesnoei. Technisch gezien hebben we altijd de voorkeur voor handmatige snoei. Door stijgende uurlonen en meer ongeschoolde arbeid groeit echter de vraag of mechanische snoei kan helpen om de kostprijs te verlagen zonder kwaliteitsverlies. Voor het verlagen van de kop werkt dit goed. Voor het verder afsnoeien van de boom zien we dat het de snoeiers helpt als we alvast de breedte van de boom bepalen. Als elke boom dezelfde vorm heeft, is correctiesnoei eenvoudiger toe te passen. Rassen met van nature meer hangend vruchthout lenen zich beter voor mechanische snoei (Jonagold, Lucassen, Xenia). Andere rassen, met name de kleinvruchtige rassen, lenen zich hier minder voor. Hierbij zal meer correctiesnoei moeten worden toegepast.

Waarom snoeien?

Met wintersnoei houden we de boom in de gewenste vorm én sturen we de kwaliteit en hoeveelheid van het fruit. Door ouder vruchthout te vervangen door jonger, vitaal hout verbeteren we de lichtinval wat zorgt voor sterkere bloemknoppen, meer vitaliteit en beter gekleurd fruit. Goede snoei helpt bovendien om beurtjaren te voorkomen, zodat je elk jaar een gelijkmatige productie met een goede vruchtmaat behoudt. Het blijft een ingreep met grote invloed op het uiteindelijke rendement in de boomgaard.

Groeibalans

Via de snoei kunnen we sturen op de groeibalans van de boom. Snoei is groei wordt er wel eens gezegd. Uiteindelijk draait fruitteelt om het vinden van de juiste balans tussen groei en vruchtdracht. Te sterke groei kost veel snoeiuren en levert weinig vruchten op, terwijl te zwakke groei zorgt voor een lagere opbrengst en kleinere vruchtmaat. Door bemesting, snoei en wortelsnijden goed op elkaar af te stemmen, houden we de groei in balans. Hoe uniformer een perceel groeit, hoe eenvoudiger de snoei wordt en hoe gelijkmatiger de productie uitvalt.

Na de oogstperiode gaan de bomen richting winterrust en dat is het ideale moment om te snoeien.

Snoeien in etappes

Bij de snoei verdelen we de boom in drie stukken: het frame, de harttak en de kop. Omdat we met steeds minder geschoolde arbeid te maken hebben, knippen we de snoei vaak op in drie rondes. Zo kan iedereen zich per ronde op één onderdeel focussen en met duidelijke basisregels werken. We beginnen met de grove ingrepen die meer kennis vragen: het verwijderen van hele takken die te hard groeien of te veel licht wegnemen. Wat we willen is dat op deze wonden nieuwe scheuten ontstaan om mee verder te gaan (vervangings snoei).

Daarna volgt het snoeien van de koppen, veelal vanaf een zelfrijdende hoogwerker. Hierbij begrenzen we de hoogte en houden we de boom smal voor voldoende lichtinval. Er zijn ook telers die starten met de koppen omdat die sneller hun blad verliezen. In de laatste ronde snoeien we de takken verder af: we halen de scheuten van het afgelopen seizoen weg, verenkelen de takken voor meer lichtinval en verwijderen hout dat geen goede kwaliteit meer levert. Elke fruitsoort en ieder ras kent zijn eigen spelregels als het om snoei gaat.

Tot slot

Snoei vormt de basis voor een sterke start van het nieuwe seizoen. Het blijft een arbeidsintensieve klus: gemiddeld besteden we 80 tot 90 uur per hectare aan de snoei. De uitdaging is om met zo weinig mogelijk arbeid toch het maximale rendement te behalen. Soms levert tien uur extra snoei per hectare duidelijk meer op, soms alleen een mooiere boom zonder meeropbrengst. Bij voorkeur is de snoei afgerond voordat de bomen weer in het blad staan. Dit vergt een goede planning met voldoende mensen om dat op tijd te realiseren.

Joris Wisse

teeltspecialist grootfruit

06-10556780

jcwise@caf.nl

Transitiecoach: adviseur nieuwe stijl binnen de plantaardige sectoren

De land- en tuinbouw staat voor grote uitdagingen. Wet- en regelgeving, stikstofmaatregelen, Natura 2000-gebieden, marktcertificaten, maatschappelijke druk en het wegvallen van traditionele gewasbeschermers zorgen voor onzekerheid.

Tegelijkertijd zijn er kansrijke ontwikkelingen, zoals digitalisering, weerbaar telen en systeemdenken. Het wegvallen van de vertrouwde basis gaat echter veel sneller dan het effectief in de praktijk brengen van deze innovaties. Binnen al deze ontwikkelingen biedt Integrated Crop Management (ICM) een integrale aanpak waarin data, biologie, techniek, middelen én gedrag samenkomen. De fruitteeltsector hanteert deze aanpak al meer dan 25 jaar, wat ons niet slimmer maakt, maar wel bedachtzamer.

De transitiecoach

Om de toepassing van ICM in de praktijk te versterken, introduceerden de overheid en branchevereniging Agrodis een nieuwe rol: de transitiecoach. Deze adviseur vertaalt toekomstbestendig telen naar de dagelijkse praktijk en helpt onze sector de gestelde doelen te behalen. Je leest hier meer over op toekomstvisiegewasbescherming2030.nl.

De transitiecoach is een gids die je helpt.

De transitiecoach wordt een belangrijke schakel in de verduurzaming van de sector en helpt ondernemers hun bedrijf toekomstbestendig te maken.

Implementatie ICM

Een van de grootste uitdagingen voor de agrarische sector is de implementatie van geïntegreerde gewasbescherming (ICM). Dit is een duurzame en milieuvriendelijke benadering van gewasbescherming waarbij het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen tot een minimum wordt beperkt. Het doel is gezonde gewassen te blijven telen en de acceptatie in de markt en de omgeving te behouden. Met als randvoorwaarde dat het bedrijf rendabel blijft. De transitiecoach kan ondernemers hierbij ondersteunen.

ICM omvat onder meer:

Preventie

- Het creëren van habitats voor nuttige insecten en het selecteren van resistente gewasvariëteiten.
- Het creëren van een weerbare bodem met een betere mineralenbalans en meer organische stof.
- Het op zo'n manier vormgeven van Functionele Agro Biodiversiteit dat telers beloond worden voor emissiebeperking of vergoedingen krijgen via het GLB.

Monitoring

- Realtime opvolgen van ziekten, plagen en onkruiden waarbij gebruikgemaakt wordt van meer en nieuwe beslissingsondersteunende systemen (BOS), maar ook digitale insectenvallen en een koppeling van uitkomsten naar advies.

Geïntegreerde aanpak

- Het op een verantwoorde manier combineren van teelttechnische, mechanische, biologische en chemische methoden.

Bemesting

ICM heeft ook invloed op de manier van bemesten. We streven naar een weerbaar gewas met minder generatieve groei, zodat planten minder gevoelig zijn voor ziekten en plagen. Tegelijk willen we een mineralenbalans op maat om de hoge producties te waarborgen. Ook meer organische bemesting en metingen waarbij onder andere het N-mineraal en het bodemvocht worden bepaald, helpen om steeds gericht te sturen. Als voorbeeld: de stikstof (N) die de grond zelf levert door mineralisatie, hoef je niet met kunstmest aan te vullen. Dat scheelt zowel in kosten als in de aanvoer van extra mineralen. Ons doel blijft helder: rendement behouden op het fruitteeltbedrijf en de grote veranderingen die op ons afkomen omzetten in een praktische en haalbare ontwikkeling.

Opleiding en ontwikkeling

Om de nieuwe rol van transitiecoach te vervullen, zijn er opleidingen ontwikkeld. In oktober 2025 startte Agrodīs, de brancheorganisatie van gewasbeschermingsmiddelen, in samenwerking met Aeres Hogeschool een leertraject voor transitiecoaches in de land- en tuinbouw. Namens de partners van CropSolutions worden vier kandidaten geleverd. Voor fruitteelt neemt Ruben van Kraaij,

accountmanager fruitteelt bij AR Plant deel aan dit traject. Ruben: "Deze opleiding biedt een platform waar we niet alleen leren, maar ook 'de adviseur van de toekomst' verkennen en definiëren. De ruimte om te sparren en ideeën uit te wisselen is een inspirerend onderdeel van het programma. De ICM-methode fungeert hierbij als een rode draad. Wat deze opleiding werkelijk uniek maakt, is de nadruk op het ontwikkelen van visie en het actief stimuleren van

'anders denken'. Ik ben enthousiast over de stimulerende en vooruitstrevende aanpak. Het is meer dan een cursus; het is een ervaring die je uitdaagt, inspireert en voorbereidt op de toekomst!"

Ruben van Kraaij

voorlichter fruitteelt

06-54384806

r.vankraaij@argroep.nl

Mestboekhouding fruitteelt

De wetgeving en administratieve verplichtingen rondom bemesting worden steeds complexer. Om fruittelers hierbij te ontzorgen, biedt CAF ondersteuning en advies voor een optimale bemesting binnen de wettelijke regels en normen.

Verplichtingen waar fruittelers tegenaanlopen zijn bijvoorbeeld het landbouwkundig bemestingsplan dat uiterlijk 14 februari opgesteld moet worden. Ook is het sinds dit jaar verplicht om jaarlijks tussen 1 en 31 januari de Aanvullende Gegevens Landbouwer (AGL) aan te leveren. CAF kan je hierbij op drie manieren ontzorgen: via CAF Bemesting basis, CAF+ Bemesting wettelijk en CAF+ Nutriëntpro totaal. Jouw actuele Gecombineerde opgave (GO) met bijbehorende percelen vormt hiervoor de basis.

- **CAF Bemesting basis**

CAF Bemesting basis biedt formats voor een landbouwkundig bemestingsplan op perceels- of gewasniveau, inclusief een printformat voor het wettelijke bemestingsplan.

Je krijgt de tools om alles zelf op te stellen en bent verantwoordelijk voor de invoer en uitkomsten.

- **CAF+ Bemesting wettelijk**

Met CAF+ Bemesting wettelijk nemen we je het wettelijke deel van de mestwetgeving uit handen en werken we jouw landbouwkundige en wettelijke bemestingsplan volledig uit. We houden dit plan gedurende het jaar bij en sluiten af met alle benodigde gegevens voor het nieuwe teeltjaar.

- **CAF+ Nutriëntpro totaal**

CAF+ Nutriëntpro totaal combineert de wettelijke ontzorging met een volledig bemestingsadvies op perceelsniveau, op basis van een bezoek van een CAF-adviseur. Je ontvangt een uitgebreid rapport en

het bemestingsplan wordt na de oogst én bij de jaarafsluiting bijgewerkt.

Hulp nodig bij de mestboekhouding?

CAF kan bedrijven met uitsluitend fruitteelt hierbij ondersteunen. Wanneer je fruitteelt combineert met andere bedrijfstakken verwijzen we je door naar onze collega's bij AR Bedrijfsontwikkeling. **Lees meer hierover op pagina 41.**

Korting via AR Plant

AR Plant juicht deze dienstverlening toe en verleent een interessante korting voor AR-klienten, vraag hiernaar bij je regiovoorlichter.

Scan de QR-code voor meer informatie.

Kuilfolie bestellen met korting

Tot en met 30 januari 2026 kun je weer profiteren van onze voorlooptorting op kuilfolie. Bij het combineren van folies komt er bovendien kwantumkorting bovenop. We zorgen ervoor dat de folies uiterlijk 1 april bij je worden geleverd.

Ons assortiment bestaat uit:

- Texaleen Alpha Plus
- Kapileen (nieuw)
- Hermetex (nieuw)
- Onderfolie Silopro
- Wandfolie
- Kuilbeschermkleed
- Zandslurven

Scan de QR-code om meer te lezen over deze actie.

Reportage

Jonge fruitteler Juliette Vernooij koestert biodiversiteit

Juliette Vernooij runt samen met haar vader Toon in Cothen het fruitteeltbedrijf dat Toon heeft opgezet. Ook haar opa zat in het fruit, maar meer in de handel. Toon heeft al die jaren zelf zijn afzet geregeld. Als jonge agrarische ondernemer is Juliette geselecteerd voor het Nuffield Farming Scholarship 2025. Dit avontuur begon afgelopen maart en loopt door tot november 2026.

Toon (71) en Juliette (31) hebben 27 hectare appels en peren: Elstar (9 ha), Pinova (6 ha), Conference (6 ha), Sweet Sensation (1 ha),

Delcorf, Wellant en Boskoop. "In Pinova hebben we veel vertrouwen", verklaart Juliette. "Het ras is goed bewaarbaar en vrijwel schurftresistent." Ze koelen, sorteren en verpakken het fruit zelf, samen met vijftien mensen in vaste en parttime dienst. Ook Juliettes broer en zus werken parttime mee in het bedrijf. Juliette: "Ik vind het leuk dat we het hele pakket doen: telen, koelen, sorteren én we regelen onze eigen afzet. We hebben zelf contact met de supermarkt, groothandel, marktkeuplui en Werkfruit. Een superkorte keten met directe feedback. Bijvoorbeeld over de consumentenwaardering voor verschillende rassen."

Met de paplepel

Juliette studeerde bedrijfskunde en werkte vijf jaar als IT-consultant. Enkele jaren geleden keerde ze terug naar het ouderlijk bedrijf om het bedrijf geleidelijk over te

Zo tillen we met z'n allen de kennis in de fruitteelt naar een hoger plan.

nemen. "Mijn vader heeft enorm veel passie voor het vak en dat werkt aanstekelijk. Als kind liep ik al regelmatig met hem in de boomgaard. Dan legde hij me uit hoe het fruit groeit; van aanplant van de bomen tot de afzet. Nog steeds leer ik op teeltgebied veel van hem. We werken vaak samen; fijn dat we dat kunnen doen."

Scholarship

Juliette is geselecteerd voor het Nuffield Farming Scholarship, een ontwikkeltraject voor jonge agrarische ondernemers om in het buitenland hun ondernemerschap te ontplooiën, wereldwijd kansen en uitdagingen te ontdekken en agrarische kennis uit te wisselen. Afgelopen maart ging ze twee weken naar Nieuw-Zeeland en Australië voor trainingen, brede informatie over de wereldmarkt en ze bezocht er agrarische bedrijven. In mei volgde ze het *Global Focus Program* van vijf weken. Ze bezocht bedrijven en projecten in Singapore, Taiwan, Zimbabwe, Roemenië en Polen. "Je ziet veel bijzondere dingen, bijvoorbeeld *vertical farming* (Singapore) en waardevermeerdering van champignons door ze te verwerken in onder andere gezichtsmaskers (Taiwan). Het verbreedt je blikveld enorm. Je ontdekt hoe boeren overal ter wereld op zoek zijn naar innovatieve oplossingen."

Universele problematiek

"Overal ervaren boeren problemen met bedrijfsopvolging, teruglopende voedselproductie door klimaatverandering, een tegenwerkend politiek klimaat en groeiende afstand tot de consument. Ik denk dat we hierdoor over een aantal jaren voedseltekorten kunnen krijgen. Zeker wanneer steeds meer boeren stoppen." Deze problematiek heeft Juliette gekoppeld aan haar onderzoeksvraag voor het scholarship: *'Hoe zorgen ketens voor structurele beloning voor en binding van boeren, met oog op leveringszekerheid en duurzaamheid?'* Dit verdiepingsonderzoek gaat ze nu uitwerken. "Als dat onderzoek agrarisch breed is uitgewerkt, kan ik die resultaten gaan toepassen op de fruitteelt. Dan hoop ik mooie oplossingen te ontdekken die echt gaan werken."

Nuttige insecten

Juliette is flink bezig met biodiversiteit. "Om nuttige insecten vast te houden, hebben we hagen met struiken die jaarrond zorgen voor bloei. Op het bedrijf staan zo'n 25 verschillende soorten, zoals de vuilboom (*Rhamnus*) en diverse rozen. Grasstroken maaien we om-en-om zodat er altijd voedsel is voor insecten. Bij wijze van proef hebben we hier en daar in de rijen perenbomen vervangen door bloeiende struiken. Bijvoorbeeld op een perenperceel aan huis, gelegen tussen een bloeiende haag en een appelperceel. Daarin zien we bijna geen perenbladvlo. Maar op een buitenperceel tussen peren

van de buurman en eigen perenbomen zonder stukjes bloeiende struiken zien we een enorme besmettingsdruk. Dus het werkt!" Op het bedrijf koesteren ze metselbijen, oogsten die ook en bewaren ze in de koelcel om ze vlak voor de bloei weer uit te zetten. Op het bedrijf zijn diverse praktijkproeven opgezet, ook in samenwerking met de WUR. "Zo tillen we met z'n allen de kennis in de fruitteelt naar een hoger plan."

Blij met AR

Toon en Juliette grijpen zo min mogelijk in met middelen. "Het is leuk om hierover te sparren met Ad van Krieken, onze adviseur van AR. Ad is regelmatig bij ons in de boomgaard. Hij observeert met een objectieve blik en meldt wat hij ziet. Vaak klopt dat met wat wij zien, maar soms valt hem iets speciaals op. Het is fijn om een sparringpartner te hebben die kennis heeft van het middelenpakket, het juiste tijdstip en de ideale omstandigheden. Hij heeft veel ervaring en kent onze voorkeur voor niet ingrijpen, tenzij het niet anders kan. Daarnaast heeft AR een waanzinnig goede service qua levertijd. Dat is goud waard!"

Toekomstdroom?

"Over tien jaar zie ik ons doen wat we nu al doen, maar dan efficiënter en mooier. Niet alleen voor het bedrijf maar ook voor de omgeving. Dan hebben we als sector echt stappen gemaakt in biodiversiteit en het terugdringen van het middelengebruik en hopen we op een structureel betere beloning voor de teler."

Tekst: Jolette van Eijden

Fruitteeltbedrijf Vernooij

Wie: Juliette en Toon Vernooij

Wat: 27 ha appels en peren

Waar: Cothen

Calcium: de machinist van de nutriëntentrein

Bekalken voor een betere bodemvruchtbaarheid

Een gezonde bodem vormt de basis voor een goede gewasopbrengst. Een van de belangrijkste, maar soms onderschatte, maatregelen om de bodemvruchtbaarheid op peil te houden, is het bekalken van landbouwgrond met kalk- of gipsmeststoffen.

Bij een goede bodem is de calcium-magnesiumverhouding in balans. Een onjuiste verhouding kan processen in de bodem verstoren. Met bekalken wordt er calcium aan de bodem gegeven om deze verhouding te herstellen.

Calcium in de bodem

Calcium is een van de belangrijkste elementen in de bodem en wordt ook wel eens de machinist van de nutriëntentrein genoemd. Het op peil houden van het calciumgehalte in de bodem is dan ook essentieel. Calcium heeft invloed op meerdere aspecten in de bodem. Calcium-ionen duwen gronddeeltjes in de bodem uit elkaar. Hierdoor wordt de

doorluchting van de bodem beter en komt er meer zuurstof in de grond. Ook heeft dit een positief effect op de waterhuishouding. Bij een juiste hoeveelheid calcium in de bodem, is de grond rulliger en heeft de grond een betere structuur.

Soorten kalkmeststoffen

Om het calciumgehalte in de bodem te verbeteren, zijn er verschillende typen meststoffen beschikbaar die onder te verdelen zijn in kalk (calciumcarbonaten) en gips (calciumsulfaten). Kalkmeststoffen brengen niet alleen calcium in de bodem, maar neutraliseren ook zuur dankzij de aanwezige OH-ionen. Daardoor stijgt de pH. De ideale pH verschilt per grondsoort en per gewas. Een te hoge of te lage pH remt de beschikbaarheid van voedingsstoffen, drukt het bodemleven en verslechtert de structuur. De meeste gewassen groeien het beste bij een neutrale pH tussen de 5,5 en 7. Als richtlijn hanteren we een pH van 5,5 voor zandgrond en een pH van 6,5 voor kleigrond, al kan dit per perceel verschillen.

Met gips ook zwavel

Gips voegt naast calcium ook zwavel toe aan de bodem. Zwavel heeft een pH-verlagend effect en wordt dus op heel andere gronden gebruikt dan kalkmeststoffen. Om de juiste meststof te kiezen is het grondmonster leidend. Bespreek je grondmonster met je voorlichter akkerbouw/ruwvoerteelt om tot de juiste keuze voor kalk of gips te komen.

Wel of niet magnesium?

Daarnaast zijn er meststoffen met en zonder magnesium. Als er ten opzichte van magnesium te veel calcium in de bodem zit, kan er voor een kalkmeststof met magnesium gekozen worden. Als er al een overmaat magnesium in de bodem zit, is een kalkmeststof zonder magnesium een betere keuze.

Richtlijnen bekalking

De beste manier van bekalken is een onderhoudsbekalking: een regelmatige, kleinere gift die de onttrekking uit de bodem compenseert. Het standaardadvies is 500 kg per hectare. Op percelen met een erg laag calciumgehalte of een lage pH kan een reparatiebekalking nodig zijn. Dan kan er tot 2.000 kg per hectare gestrooid

Kalk met magnesium

	Vorm	CaO	MgO	Sg/m ³	NW G	NW B	Vocht
Dolokal	Korrel	54	5	1200	54	54	
Dologran	Poeder	52	5	1170	52	52	
Korrelkalk	Korrel	52	15		53	53	

Kalk zonder magnesium

	Vorm	CaO	MgO	Sg/m ³	NW G	NW B	Vocht
Calcifert Lime	Korrel	54			50	50	
Fertil-95	Poeder	52			52	52	
Limkal	Poeder	52			50	50	10%
Ankal	Poeder	50			50	50	9%
Lixakal	Poeder	50			50	50	12%
Gips (geen effect PH)							

Kalkmeststof zonder invloed op pH

	Vorm	CaO	MgO	Sg/m ³	NW G	NW B	Vocht
Calcifert S	Korrel	39		56	50		
Calciblend S	Poeder	28		44	52		
Zwavelzure kalikorrel	Korrel			44	50		

worden. Let op: dit zijn richtlijnen. De uitslag van het grondmonster bepaalt welke kalkgift echt passend is voor het perceel. Voor een exacte berekening staat het ruwvoer- en akkerbouwteam van AR Plant voor je klaar.

Edwin den Boesterd

productmanager ruwvoerteelt
06-13288584
e.denboesterd@argroep.nl

Meststoffenverklaring

Inmiddels is het kalenderjaar alweer bijna ten einde. Een overgang naar een nieuw jaar brengt administratieve verplichtingen met zich mee. Dit geldt ook voor de meststoffenverklaring.

Het is wettelijk verplicht dat AR van haar meststoffenafnemers een geldige meststoffenverklaring in haar administratie heeft. Zonder deze verklaring mogen er geen stikstofhoudende meststoffen geleverd worden. Met de meststoffenverklaring verklaren telers dat de meststoffen alleen voor landbouwkundige doeleinden ingezet worden. De verklaring is geldig voor het desbetreffende kalenderjaar. Dit betekent dat voor de levering van deze meststoffen in 2026 een nieuwe meststoffenverklaring nodig is.

Digitaal of op papier

De verklaring kan digitaal of op papier ingevuld worden. Voor meer informatie en voor het invullen van de verklaring kun je terecht op argroep.nl/meststoffenverklaring. Ook kun je contact opnemen met je voorlichter of met de binnendienst van AR Plant via 0418-655944 of plant@argroep.nl.

Een dag uit het leven van...

Gijs van de Werken

Chauffeur zakgoed

Gijs van de Werken werkt al 48 jaar bij AR, waarvan het grootste deel als chauffeur zakgoed. Zijn standplaats is in Waardenburg.

6.00 uur | Auto opwarmen

Vandaag begin ik om 6.00 uur in Waardenburg. Als ik aankom start ik eerst mijn auto, dan ga ik binnen even een bakje koffie halen. Daarna is mijn auto goed op temperatuur en rij ik naar de zakgoedloods in Lunteren. In het drukke seizoen begin ik ook wel om half 6, of soms al om 5.00 uur.

7.00 uur | Route plannen en laden

In Lunteren worden er meestal vijf of zes auto's geladen. Mijn route krijg ik van de afdeling planning, en heb ik de dag ervoor al uitgeprint. Als ik in Lunteren aankom leg ik eerst mijn route op volgorde. Dit doe ik samen met de andere chauffeurs. Om 7.00 uur gaan we de auto's laden en om half 8 rijden we weg.

9.00 uur | Start route

Voordat mijn route echt begint, rij ik eerst naar de zakgoedloodsen in Wageningen en Lienden om bij te laden. Om 9.00 uur vertrek ik richting de Betuwe, daar heb ik drie klanten. Daarna ga ik naar de Bommelerwaard voor de volgende vier klanten. Ik geniet altijd onderweg, elke dag is anders. Ik zit veel op de binnenwegen en kom op plekken waar je normaal niet zo snel komt. En je kunt lekker van je af kijken. In het voorjaar is de Betuwe heel mooi als alles in bloei staat.

13.00 uur | Pauze

In de buurt van Vuren zet ik mijn auto stil op een parkeerplaats langs de weg.

Mijn lunch heb ik gisteravond thuis klaargemaakt en die ga ik nu in de auto lekker opeten. Vaste pauzetijden heb ik niet. Ik mag maximaal 4,5 uur achter elkaar rijden, daarna moet ik een pauze nemen van drie kwartier. Bij klanten heb ik zelden een pauze, daar heeft niemand tijd voor.

13.30 uur | Vervolg route

Ik vervoer veel webshopartikelen zoals paardenvoer, mineralen en melkpoeder. In het voorjaar komen daar kunstmest en zaaizaden bij. Ik lever vooral aan boeren, maneges en mensen die een paard hebben, en af en toe aan een Welkoopwinkel. Ik rij nu richting Gorinchem en Dordrecht voor de volgende drie klanten. Bij de eerstvolgende boer kom ik al 48 jaar!

15.00 uur | Lastig bereikbaar

De laatste twee klanten zitten rond Vijfheerenlanden en Leerdam. Ik moet een klant in een woonwijk leveren, daar kan ik niet eens met de vrachtwagen komen. Het laatste stukje doe ik dan met de kooiaap. De eerste tien jaar hadden we geen kooiaap en sjouwden we alles met de hand. Toen waren het zelfs nog zakken van 50 kg. Gelukkig is die tijd voorbij, maar ach, toen wist je niet anders. Ik hoefde in ieder geval niet naar de sportschool.

17.00 uur | Mijn auto is leeg

Het is 17.00 uur als ik weer aankom in Waardenburg. Dat is fijn want in de

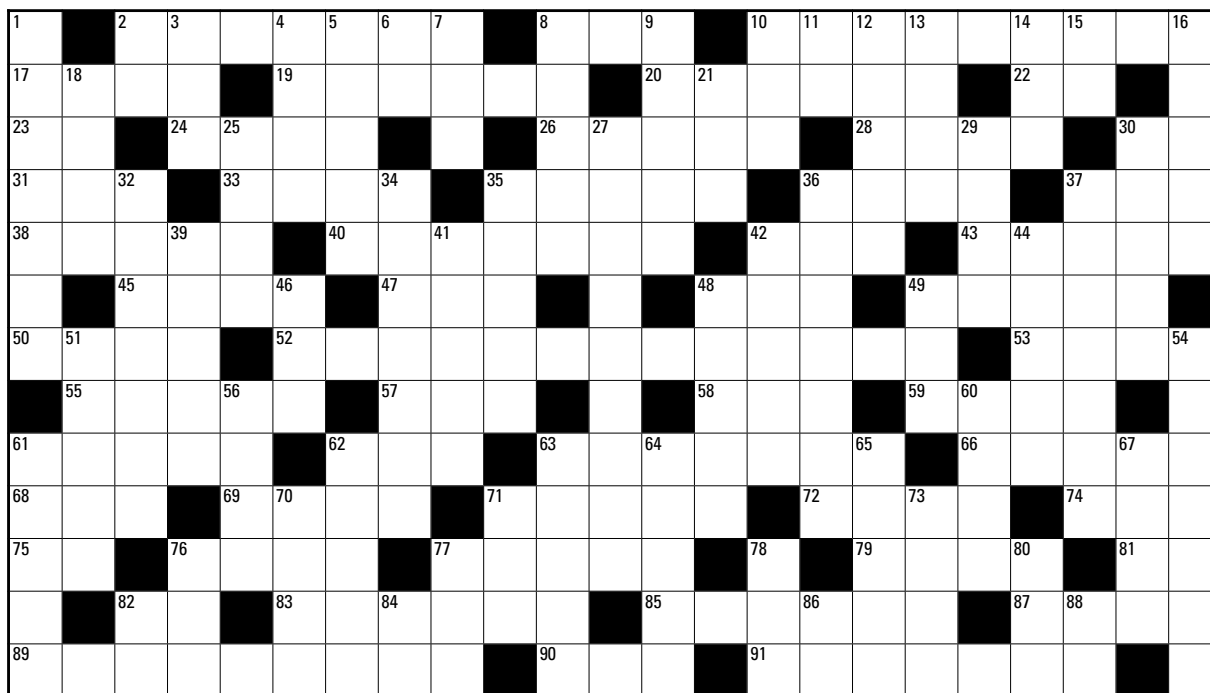
Gijs: "Het werk als zakgoedchauffeur is heel afwisselend en je bent heel vrij. Je maakt lange dagen, dus thuis moeten ze er ook achter staan." Bij Gijs zit het chauffeursvak in het bloed en gaat het van generatie op generatie. "Net als bij de boeren", zegt Gijs. "Mijn vader was chauffeur en ook mijn zoon is chauffeur."

Gijs van de Werken begon op zijn 16^e als chauffeur zakgoed bij AR. De eerste twee jaar als rijder, vanaf zijn 18^e ging hij zelf rijden. Nog steeds doet hij dit met veel plezier. Gijs rijdt in de regio Zuidwest en vertelt enthousiast hoe zijn werkdag eruitziet.

zomer ben ik meestal pas tussen 18.00 en 19.00 uur klaar. Mijn wagen is leeg, mijn dag is geslaagd. Ik parkeer mijn auto en ga lekker naar huis. Inmiddels heb ik mijn nieuwe route ontvangen. Als ik straks thuis ben print ik deze alvast uit voor morgen.

Puzzel je gezellig mee?

Om mee te dingen naar een leuke prijs kun je de oplossing opsturen naar redactie@argroep.nl of via de post naar Redactie Uniek, Antwoordnummer 377, 6700 WB Wageningen (postzegel niet nodig). Vermeld daarbij je naam en adresgegevens. Veel puzzelplezier gewenst!

31	76	73	75	11	41	61	64	67	5	28	37	54	86	27	11	51	90	
14	46	11	3	84	57	33	16	88	64	43	56	61	21	46	32	42	29	73

Horizontaal

2 plaats waar het tocht 8 zeepwater 10 luchtig gebouwd buitenverblijf 17 drank 19 het binnegaan 20 vertrek in zekere vorm 22 Europees Kampioenschap 23 zangnoot 24 sneeuwwhut 26 hemelsblauw 28 grasachtige waterplant 30 opgenomen geld (afk.) 31 stommeling 33 traag 35 het gangbare formaat hebbend 36 stadion 37 in orde 38 treurspel 40 land in Afrika 42 tegenvaller 43 muziekgenre 45 opera van Verdi 47 periode 48 cents (afk.) 49 krachtige zwaai 50 broer van Abel 52 drinkgerei 53 brandstof 55 circusartiest 57 familielid 58 centrale antenne-inrichting (afk.) 59 opschik 61 feestmaaltje 62 mannelijke geit 63 stevige sportschoen 66 juist op dit moment 68 verhoogde toon 69 kleverig boomsap 71 midden 72 spies 74 vochtig koud 75 astronomische eenheid 76 land in Zuid-Amerika 77 apostel 79 durf 81 motorschip 82 mijnheer (afk.) 83 land in Oceanië 85 zelfzuchtig mens 87 de klanken zuiver weergevend 89 wapen 90 milieueffectrapport 91 oud.

Verticaal

1 rieten overkapping 2 meer dan wenselijk 3 koordans 4 gewicht 5 berggeest 6 verbrandingsrest 7 ten tijde van (afk.) 8 deel van een fietswiel 9 dwergplaneet 10 paragraaf (afk.) 11 amplitudemodulatie 12 op grote afstand 13 deel van het oog 14 straalvliegtuig 15 operatiekamer (afk.) 16 telwoord 18 gentleman 21 zoen 25 glibberig 27 notitieboekje 29 honderd jaar 30 girafachtig dier 32 zeker onderricht 34 zeeman van de laagste rang 35 onderdeel van een computersysteem 36 versteend overblijfsel 37 gedenknaald 39 pakket van bijvakken 41 ruiterskleding 42 dunne paal 44 afvoerkanaal 46 Algemeen Beschaafd Nederlands 48 chocoladedrank 49 duw 51 werkzaamheid 54 melkachtige oplossing 56 plaats in Overijssel 60 vruchtbare plaats in een woestijn 61 ontzag 62 gewelddadig mens 63 vetkruid 64 partij in rechtszaak 65 verkoop van boeken tegen afbraakprijzen 67 mythologisch wezen 70 dokter 71 vis 73 rekening 76 pluspunt 77 kledingstuk 78 baantje 80 de heer (afk.) 82 milligram 84 voortgezet onderwijs (afk.) 86 id est (afk.) 88 idem (afk.).

Winnaars kleurplaat

Wat hebben we weer een mooie kleurplaten binnengekregen. De winnende kleurplaten zijn van: **Anouk de Bekker** (5 jaar) uit Lelystad en van **Lot Groenen** (7 jaar) uit Lattrop. Van harte gefeliciteerd! De prijs is inmiddels naar jullie opgestuurd.

Lot Groenen

Anouk de Bekker

**Bestuur, directie en medewerkers
van AR wensen je fijne feestdagen
en alle goeds voor 2026**

Hoofdkantoor	Rijnhaven 14, Wageningen, Postbus 610, 6700 AP Wageningen T 0317-499599 info@argroep.nl
AR Voer	T 0317-499510 voer@argroep.nl
AR Plant	Zandweistraat 20, Waardenburg Postbus 610, 6700 AP Wageningen T 0418-655944 plant@argroep.nl
AR Biologisch	T 0317-499575 biologisch@argroep.nl
AR Bedrijfsontwikkeling	T 0317-499500 info@ar-bedrijfsontwikkeling.nl
AR Coproducten	T 0316-293966 06-10546974 info@ar-coproducten.nl www.ar-coproducten.nl
AR Paard	T 0317-499595 info@arpaard.nl www.arpaard.nl
CAF	T 0418-655927 info@caf.nl www.caf.nl
Rijnzate	T 0317- 499542 info@rijnzate.nl www.rijnzate.nl
Welkoop-winkels AR	Barneveld Didam Elst Geldermalsen Putten Veenendaal Wijk bij Duurstede Woudenberg Wageningen Zaltbommel

www.argroep.nl